

98.

ПУ-ТУ

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ

Ціна 2,50 н.м.

6 березня 1947 р

УНІВЕРСАЛЬНИЙ
№ 1363
МУЗЕЙ-АРХІВ

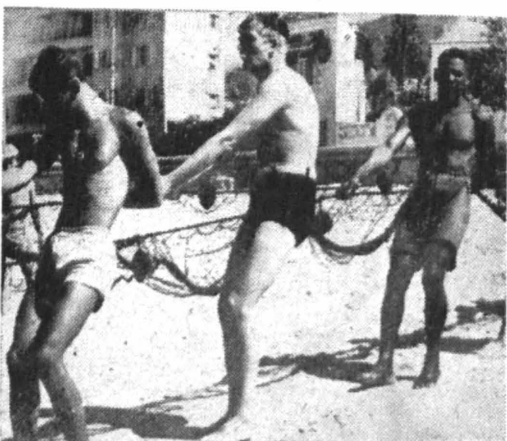
№ 1

ВЕЛЛІС К. ГАРРИСОН, американський архітект, став директором плянувального штабу, в якому численні технічні рисівники й інженери розробляють пляни резиденції Об'єднаних Націй в Нью-Йорку. Джон Д. Рокфеллер пожертвував на цю будову 2.500.000 доларів. (Фото Дена)

Після проголошення 17. серпня 1945. індонезької республіки ця держава поставила під свою контролю 97% площі Яви, Суматри і Мадури з населенням коло 55.000.000. Армія республіки складається з регулярних частин і партизан, що формуються з селянського населення і збираються лише на випадок потреби. На фото загін тимчасових партизан, що формуються в кожному селі. (Фото А. Р.)

АНТОНІ ДЕН у відпустці. Фото А. Р. показує Ідена (другий зліва), коли він допомагає рибалкам на узбережжі в Ріо-де-Жанейро, Бразилія.

БЕРНАРД БАРУХ заявив перед членами об'єднаного атомового комітету, що він дивується з політики Конгресу, який вважає за потрібне контролю над атомовою енергією передавати в руки цивільних, а не військових керівників. Фото показує справа наліво: сенатор Бріян Мк. Маг'он, голова комітету Бурке Б. Гікенлюпер і Бернард Барух, ініціатор пляну світової комісії атомової контролі. (Фото Дена)

До складу британської окупаційної армії введені також норвезькі частини. Фото А. Р. показує кілька солдатів з норвезької залоги перед купою уламків в одному з німецьких міст.

ЧАРЛІ ЧАПЛІН в найновішій ролі у фільмі «Мосє Верду», що вийде в кінці березня. Він виконує ролю спритного кавалера, так званого «Ледікіллер»-а — «вбивці жінок». У цьому фільмі він грає без своїх характерних вусиків і величезних черевиків. (Фото А. Р.)

Пу-Гу

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ТИЖНЕВИЙ
ЖУРНАЛ

6. БЕРЕЗНЯ 1947 р.

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

»ПУ-ГУ«	Стор. 3
СВІТ ЗА ТИЖДЕНЬ	4
ПАНТЕЛЕЙМОН КУЛІШ — Заярський	5
ДЕРЖАВА КОНТРАСТІВ — АРГЕНТИНА. — Ю. Роечко	6
У ГОРАХ — А. Моравія	7
ГРОТЕСК У ТЕАТРІ — В. Ч—о	10
ІНЖЕНЕР МАРЧЕНКО — М. Бондаренко	11
ЧУЖА ПРЕСА ПРО Д.П.	14
СПОРТ	15

*

»Пу-Гу« виходить щотижня.

Ціна окремого числа 2 н.м. 50 пф.

Індивідуальна передплата — 10 н.м. місячно.

Видавець і головний редактор —

ВОЛ. ЧАРНЕЦЬКИЙ.

*

Адреса редакції та видавництва:
Augsburg, Äußeres Pfaffengäßchen 11,
Buchdruckerei Hieronymus Mühlberger,
Schriftleitung „Pu-Hu“.

*

Published under D. P. Publications
License US-E-4,
OMGB, Information Control Division.

*

Druck: H. Mühlberger, Augsburg. — 3. 47.

Пу-Гу — старе козацьке слово, пароля козацька.

З давніх часів наші козацькі предки користувались цією паролею у багатьох обставинах свого мінливого й небезпечного життя. Пу-Гу було таємним знаком до розпізнання своїх і чужих, правило за сигнал попередження про небезпеку, як заклик до пильності й настороженості.

Пу-Гу — це старе традиційне українське слово ми беремо за назву нашого друкованого органу, як символ прагнення до самобутніх джерел української нації, цих життєдайних і невичерпних джерел сили і наснаги, незламності, поступу й революційної енергії нашого народу.

Саме в козацькій добі ми знаходимо дух волі і демократизму, буйну енергію, хист і здатність до організації, безмежну відданість і прив'язання до своїх ідеалів, завзяття у прагненні до своєї мети. — Всі ці риси і прикмети такі потрібні для нас і нашого народу у теперішній страшній дійсності.

Наш напружений час на зламі двох історичних діб всесвіту, руїна і страждання нашої батьківщини, небезпека і невідомість нашого становища тут, на чужій землі, у чужому і часто ворожому оточенні, вимагають від нас великої напруги всіх творчих сил і здібностей, організованості, єднання і дисципліни у всіх наших загальних діях.

Ця ситуація ставить високі вимоги до нашої преси, важливого знаряддя нашого

Пу-Гу

збірного життя і нашої організованості.

Як одне з найважливіших завдань нашого журналу ми ставимо собі об'єктивність до всіх явищ і подій, позапартійність і толеранцію. Здійснення нашої головної національної мети ставимо понад партійні, групові чи обласні інтереси, ставимо понад усі модні теорії і доктрини, ці новітні «голубі мрії» і донкіхотство нашого часу.

Ми маємо глибоку повагу і якнайширше подаватимемо усі нові течії ідеологічної, політичної і культурної думки європейських і американських країн, щоб пізнати їх, вивчити і доцільно скористати для себе. І за це скажуть нам колись наші люди спасибі. Але ми ворожі до всякого рабського плазування перед чужим, до всілякого механічного перенесення чужих зразків на наш своєрідний самобутній ґрунт. Ми не маємо власної держави, про що здебільша зовсім забувають ці аматори усього чужого, намагаючись мавпувати те, що мають і можуть мати могутні і розвинені держави, те, що вони здобули ціною столітніх зусиль, напруженої боротьби і праці.

В силу свого становища інші часто схильні надто замикатися у колі своїх власних емігрантських інтересів і уявлень, забуваючи, що наша еміграція є тільки невелика частка народу і що наша доля, наші

перспективи пов'язані з долею і майбутнім цілого нашого народу. Життя на Україні — життя нашого народу у всіх його формах і проявах, незалежно від того, подобаються вони нам чи ні, головне й вирішальне для нашого майбутнього. Там відбуваються кардинальні процеси, там живуть і діють головні сили і кадри прийдешнього. Там наше майбутнє і надія.

Усі наші думки, почуття і симпатії звернені до нашого народу, його праці, страждань і боротьби — до краю. Пильно стежити за всіма процесами і подіями на нащій батьківщині, об'єктивно інформувати про все, що там відбувається — одне з головніших завдань нашого журналу.

Ще не так давно там, на сході, ми працювали над піднесенням національної свідомості і розуміння національних завдань широких народніх мас. Страшні роки 1941—1944 виявили, що свідомість широких мас і їх здатність до непримиренної революційної дії перевищила всі сподівання. Але справа національного проводу, чіткої ідеології і практичної реальної програми повстала на всю широчінь.

В центрі уваги нашого журналу буде людина і її характер, українська людина в першу чергу. Це кардинальна проблема нашого життя і нашого руху. Тепер для нас мало любити і хотіти України. Треба мати практичні знання, уміння і силу характеру, щоб свою любов і свої бажання перетворити у життя, щоб неухильно і закономірно прямувати на шляху до здій-

снення нашої мети. Треба мати мужність і волю, здатність не вагаючись перейти і перемогти усі труднощі і жертви, усі тортури, смутки, розпач і безнадійність вигнання, всі удари долі.

Ми маємо кадри, когорти прекрасних людей тут і на батьківщині. Вони вирости, загартувалися і набули практичного досвіду державної, військової і політичної праці, набули гарт і завзяття в умовах терору і щоденної небезпеки. Але ще до останнього часу вони не були організовані, централізовані, дисципліновані і діяли часто навмання.

Українська справа і наша доля — справи

великої міжнародної ваги і тому, як можливо ширше і оперативніше будемо інформувати наших читачів про всі події і проблеми міжнародного життя, освітлювати їх з нашого українського погляду.

Поява нашого журналу зумовлена певними обмеженнями, яким підлягає преса у Німеччині і яких ми мусимо дотримуватися. Отже ми можемо вести наш журнал тільки на межі можливого.

Розв'язання усіх завдань, що ми ставимо, і самий факт існування нашого органу ми вважаємо можливим тільки в умовах широкіх і постійних зв'язків з нашими читачами, з широким українським загалом.

СВІТ за тиждень

В СФЕРАХ ДИПЛОМАТІЇ.

Наближається вирішна зустріч міністрів на конференції в Москві. В дипломатичних сферах поживалення й неспокій. Міністри добирають собі дорадників, готуються до від'їзду. Лондонська делегація перенесла свій від'їзд з 3 на 4 березня. Маршрут її до Москви йде через місто Кале (Франція), Брюссель, Берлін, Варшава. Подорож відбудеться в спеціальному французькому поїзді. До Москви гадають прибути 9 березня.

Чи не найбільший неспокій підіймає переддень Московської конференції в дипломатичних сферах Америки. Кардинальне питання турбує американську громадськість. Якою мірою напрямні лінії нового міністра відхиляться від напрямних ліній, що їх накреслював у свій час міністр Бернс. Це питання примусило міністра Маршала подати до преси якнайдокладніші коментарі щодо принципів, з якими він гадає виступити на конференції в Москві. Як військова з професії особистість, як начальник генерального штабу в обставинах найскладнішої війни, міністр Маршал висловився за найтісніші взаємини між політикою й військовою силою. Тим то він старається переконати громадську думку в тому, що для підтримки дипломатичних позицій та для виконання політичних зобов'язань держава потребує відповідної сили. Дві проблеми забрали увагу міністра в ці дні: ґрунтовні студії проблем Німеччини та наступне обговорення їх у Москві.

Щодо напрямних ліній свого попередника, то це питання міністр Маршал характеризує так: «Він починає з того, на чому скінчив Бернс.» Газета «Нью-Йорк Таймс» каже: «Його (Маршала) міркування гострі й рішучі і крізь шкаралупу справи пробиваються до її зернини.»

У справі Німеччини залишаються чинними вимоги, що їх сформулював Бернс, а саме: з Німеччини має бути утворена федеративна система з центральним урядом або радою з представників від кожної складової частини федерації; Зарська область входить до французької господарської системи, Рур лишається в Німеччині, східні кордони Німеччини тимчасові і підлягають переглядові. Останнє питання, твердить часопис, без сумніву, буде предметом тривалих затятих дискусій.

Водночас останніми днями кинуті проміння на схрещення договірно-союзницьких шпал. Дипломатія складає договори, творить союзи. Польський міністр зовнішніх справ оголосив на пресовій конференції, що французько-польський союз буде складений на взірці польсько-радянського та французько-радянського, буде використаний також досвід англо-французького договору. Польський міністр сподівається, що для укладення польсько-французького договору, справа польсько-німецьких кордонів буде полагоджена остаточно. Польща обіцяє підтримати Францію в її домаганнях щодо Зарської області, а Франція, хоча й не підписала потсдамської угоди, має підтримати Польщу щодо визначених у Потсдамі польсько-німецьких кордонів.

Тим часом увагу англійської дипломатії обтяжують проблеми Сходу. На черзі стоїть перегляд англо-єгипетської угоди 1936 р. В останні дні англійське міністерство мало приємність вітати пропозицію Сирії та Ліванону бути посередником в англо-єгипетських переговорах.

Англійський уряд сподівається одержати інформації щодо видів і способів цього посередництва.

В політичних сферах урядів.

Сила — фундамент дипломатичних позицій та виконання політичних зобов'язань. Здається, з цих позицій виходив республіканський сенатор Каліфорнії, коли пропонував у репрезентативній палаті урядові Сполучених Штатів вимагати прилучення Ісландії до Штатів Америки. Ця пропозиція занотувана в резолюції, в якій американський уряд ухвалив почати переговори з відповідними країнами в справі купівлі всіх островів на Тихому й Атлантичному океані, які будуть потрібні Сполученим Штатам Америки для оборони свого континенту, зони Панамського каналу та Філіппінів.

Советський Союз надіслав ноту, в якій він визнає право Сполучених Штатів Америки на перебрання під свою управу островів, що були під мандатним керуванням Японії. Англійський уряд покищо в цій справі не дав ніякої відповіді. Так закрює американська політика оборонний фундамент своєї країни.

Увагу англійських законодавчих органів

Ми широко розкриваємо наші сторінки для всіх матеріалів і заводимо у ближчих наступних числах спеціальний розділ «Листи читачів».

З цими думками і зрозумінням важливості і відповідальності друкованого слова починаємо випуск нашого журналу і будемо працювати для того, щоб цей скромний друкований орган був справді гідним свого імені. Ми прагнемо і будемо працювати, щоб наш журнал, що носить традиційне українське ім'я «Пу-Гу», став справді символом і паролем загально-національного руху на тернистому шляху праці і боротьби за святі ідеали українського народу.

в останні дні забирали питання Індії та близького Сходу.

В палаті лордів дискутувалася ухвала англійського уряду про передачу влади в Індії індійцям, що має відбутися до червня 1948 р. Проти цього висловлено думку, що без означення в Індії прав і захисту національних меншостей та без виконання інших зобов'язань передача влади індійцям загрожуватиме мирові й добробуту Індії.

В палаті громад ішли дебати над проблемою Палестини. Останні 25 років, сказав Бевін, показали, що Англія не могла розв'язати під своїм мандатом проблему Палестини, тобто дати жидам національну батьківщину і водночас забезпечити права арабам. Тому це питання остаточно має розв'язати Організація Народів.

Міжнародний стан і Рада безпеки.

Повоснні політичні поштовхи, що непокоїть мирне життя народів, в останні дні чути було в Кореї, Греції, в англо-албанському питанні.

Потверджено відомості про те, що корейські війська відбувають свій вишкіл під керуванням Сов. Союзу. Тим часом переговори з Советськими чинниками в справі утворення тимчасового уряду в Кореї не мали успіху. Про ситуацію в Кореї доповів президентові Труманові командував американських окупаційних сил у Кореї.

Грецький уряд ухвалив дати амністію тим партизанам, що до 15 березня складуть зброю. Тим часом в останньому тижні партизани зірвали один міст і два пошкодили. Сутички між жандармерією й партизанами не припиняються.

Мертвою точкою в дебатах Ради Безпеки стало англійсько-албанське питання.

Советська делегація підтримує Албанію. Делегат Громико оголосив претенсії Англії до Албанії у справі пошкодження мінами кораблів і загибелі 44 осіб екіпажу як безпідставні. Він твердить, що албанський уряд нічого не знав про міни, що в цьому випадку загрози мирові немає, тому справа не підлягає розглядові в Раді Безпеки.

Американський делегат твердить, що британські пояснення цілком переконливі, він підтримує пропозицію австрійського делегата, щоб доручити окремій підкомісії дослідити справу і до 3 березня подати звіт Раді Безпеки. Советська й польська делегації гостро протестували проти цього. Делегат Англії заявив, що спроби поладити справу з Албанією мирним шляхом не мали успіху.

В Контрольній Раді.

Контрольна Рада в Берліні ухвалила скасувати Прусію як державу й розпустити її уряд і її органи влади. Про цю ухвалу Контрольна Рада має подати звіт конференції міністрів у Москві.

ПАНТЕЛЕЙМОН КУЛІШ

«Ой, співав я, віщував я:
За малу годину
Оживить живес слово
Рідну Україну».
П. Куліш.

14. лютого ц.р. минуло 50 років зо дня смерті Пантелеймона Олександровича Куліша, що протягом більше ніж півстоліття невтомно працював у найрізноманітніших ділянках української національної культури. Видатний поет, що збагатив нашу поезію досягненнями європейської поетичної майстерності, ще видатніший прозаїк — автор одного з найкращих історичних романів («Чорна Рада»), драматург, перекладач біблій і найкращих творів світової літератури, дослідник української етнографії і фольклору, літературний критик, історик, публіцист, журналіст, видавець творів українського письменства і періодичної преси, політичний і громадський діяч, великий знавець української мови, творець фонетичного правопису — «кулішівки», науковець, культурний діяч і т.д. — такий надзвичайно великий діапазон багатосторонньої різноманітної діяльності П. Куліша на ниві української національної культури. «Такої великої праці, — каже В. Лепкий про Куліша, — такого безупинного мандрування по наших непролтанних і травою забуття зарослих шляхах, такого зусилля думки не проявив (крім Франка) жаден інший письменник».

Другою характеристичною особливістю Куліша була надзвичайна складність його натури, невірноваженість і суперечність. Куліш, — як каже С. Єфремов, — «людина велика з позитивної діяльності, велика і в помилках, хитаннях та й у самому занепадові. Всіма визнаний провідник українського національного руху на початку 60. рр. Куліш пізніше пише свою ганебну, ворожу українству «Історию воссоединения Руси». Найближчий приятель і побратим Шевченка, ентузіастичний прихильник його праведної музи, згодом називає її «п'яною» і гостро нападає на великого поета, а пізніше знову з побожністю згадує про зневаженого товариша.

Один із найбільших ентузіастів козаччини, що бачив у ній найвищий прояв українського національного духу, — пізніше зробився найбільшим ворогом її, прикладаючи до козаків найганебніші епітети: «голова», «п'янори», «гольціпаки», «розбишаки».

Цю дивну й незрозумілу суперечність Кулішевої вдачі яскраво характеризує акад. С. Єфремов такими словами: «Все знайдете в Кулішеві по черзі: оборонця української автономії — і автора гімнів «єдиному цареві та єдиній цариці», що найдужче доклали заходів до знищення тієї автономії; найвизначнішого заступника українського письменства — і чоловіка, який мало не пишасться, що «изломал украинское перо»; батька фонетичного правопису, що від нього й зветься кулішівкою — і автора прокльонів на той правопис, бо він, бачте, «рвет нашу связь с первою русскою летописью» (Передмова до поеми «Куліш у пеклі») ... Вез кінця й краю можна наводити приклади того, як трощить Куліш старих богів і виносить на п'єдестал колишніх ворогів — і все це з однаковим запалом, так само категорично й нетерпимо, як попередю доводив цілком протилежне. Не знайдеться, мабуть, ні одного питання,

для якого не дав би Куліш двох відповідей, що одна одну побивають і нищать, зводячи до абсурду. Куліш — це дві людини в одній подобі, якийсь ходячий контраст, дволикий Янус, нерозгадана загадка не тільки для сучасників, а й для нащадків, перед якою з подивом стають і читачі, і критики, — якась трагічна фігура, що борсається в життєвих суперечностях, плутається, падає, знову встає і знов падає.»

Та не зважаючи на численні хиби, на подиву гідну суперечливість, на ті шкідливі й ворожі думки, що їх часто висловлював «гарячий» Куліш і в своїх поетичних, і в публіцистичних та історичних творах, діяльність Куліша має велике значення для історії української літератури й культури.

«Єдине, що ніколи не зраджувало Куліша, — каже П. Стебницький, — це індивідуальна робота для українського слова й рідної культури». Цю невсипущу, невтомну працю Куліша над рідним словом підкреслює і проф. Д. Дорошенко, зазначаючи, що робив її Куліш серед обставин невеселих, не маючи навіть надії побачити свої твори в друку, робив серед байдужості громади і до себе і до рідного слова». Велика і надзвичайно цінна конструктивна праця Куліша безперечно переважає; вона, як яскраве сльиво, освітлює темні негативні факти Кулішевої творчості, і під промінням ясного світла здорової, конструктивної творчої думки великого діяча зникають темні похмурі тіні притаманного розуму дволикого Куліша.

Куліш, як поет, на початках своєї творчості в збірці «Досвітки» (1861) береться продовжувати Шевченкову справу, але, знехтувавши досягнення Шевченкової лірики останніх літ, він обмежується стилізацією народньої лірики, повторенням мотивів ранньої творчості Шевченка. І в результаті, як каже Франко, «все тут було: лірика і епіка, слов'янофілство й демократизм... козаччина, тон народньої пісні... не було тільки одного — Шевченкового генія, Шевченкового гарячого почуття, яким він умів осяяти, огріти все, до чого доторкнулося його перо». Куліш у першій збірці своїх поезій став тільки епігоном Шевченка.

Другий збірник «Хуторна поезія» (1882) вийшов через 20 літ після «Досвіток». Тут поет вихваляє катів України — Петра І. та Катерину ІІ, засуджує погляди Шевченка, пише слабі драматичні поеми («Вайда», «Маруся Богуславка»). Одночасно він бореться тут і з Шевченковою поетикою, запроваджуючи нову свою строфіку та метрику, переходячи від коломийкових ритмів до 5-6-стопових ямбів і т.д. — і цим самим Куліш, відмежовуючись від епігонства «Досвіток», шукає свій оригінальний стиль, відмінний від Шевченкового.

Переживши протягом 20 літ чимало різних прикостей — громадських, родинних, службових, літературних, заплутавшись у різних суперечностях, Куліш знаходить порятунком і пристановище в напруженій індивідуальній праці над творенням нових культурних цінностей.

Шукав я правди по світах широких,
Коло престолів золотих, високих,
Та бачу, що шкода її шукати
Окрім своєї озброєної хати.»

Це шукання правди, повсякчасна віра в свою правду, як каже М. Зеров, дозволяла

Кулішеві «ніколи й широкі жести, одважні вчинки... Так він, консервативний і старосвітський, не боявся, наприклад, листуватися з емігрантами, не боявся видрукувати в женецькій друкарні свою останню книгу оригінальних поезій «Дзвін».

Збірка «Дзвін» (1893) поруч тенденційних віршів має поезії, що становлять найвищий здобуток Куліша як лірика; — це поезії, присвячені красі, силі та майбутнім тріумфам українського слова, а також поезії на тему природи і краси.

В останні роки свого життя він написав поеми «Грицько Сковорода» і «Куліш у пеклі» та великий збірник перекладів європейських поетів «Позичена кобза» (1897). Дарма, що Куліш, запроваджуючи т. зв. староруський стиль, аживав у своїх перекладах багато архаїзмів, слов'янізмів, все таки його мистецькі переклади, особливо з Байрона, становлять безперечно великий поступ у порівнянні з попередниками. В передмові до «Позиченої кобзи» Куліш заперечує свої попередні наклепи на Шевченка і дає знову, як і в ранній своїй творчості, високу оцінку творчості Великого Кобзаря: — «Шевченко — найбільший діяч відродженого староруського слова, соловей на його світланку».

Так, розпочавши свою поетичну творчість, як епігон Шевченка, Куліш під кінець свого творчого шляху, в наслідок упертої і невтомної праці над поетичним словом, в наслідок засвоєння мистецьких досягнень європейської поезії й запровадження їх в українську поезію, після надзвичайно плідної і високо-мистецької праці над українськими перекладами шедеврів світової поезії, створив свій оригінальний стиль, поширив рямці української літератури і, визволившись від умовного народньо-поетичного стилю раннього Шевченка, став на шлях європейської української літератури.

Для молодшого покоління письменників, зокрема для Лесі Українки, Куліш став поетичним учителем: формально мистецький досвід його велика поетеса засвоїла, поширила, розвинула, пізніше перевершила його в своїх блискучих поезіях.

Куліш проклав нові шляхи української поезії, і в цьому його велика заслуга перед українською літературою. Всі помилкові, хиби і навіть ворожі думки, що висловлював часом Куліш, бліднуть перед тією його великою позитивною свідомою працею на ниві української культури, перед тією великою вірою Куліша в силу рідного слова, в вирішальне значення його для відродження України. Українське слово, як чинник нашого національного відродження, — наша «у злигодних надія»:

«Роно, воно одно від пагуби втече,
Піддержить націю на прелекській основі...
Хитачуть її політики вотще!

Печенживе поно дурні вживання мови,
Намчям і вікам всю правду промече.»

Піти всіх своїх сумнівів і суперечностей Куліш ніколи не переставав працювати для розвитку рідного слова й рідної культури, бо завжди протягом усього свого життя непохитно вірив і був певний, що

«Слово нам верне і силу і волю,

І не один нам лагровий вінець обвіє круг чала.»

Петро ЗАЯРСЬКИЙ

ДЕРЖАВА КОНТРАСТІВ

(Аргентина)

Домінго Сармієнто, визначний аргентинський політик і ідеолог XIX століття, називав сучасне своє батьківщини боротьбою між пончом і фракком.

І перше й друге — це звичайний сурдут, лише різних форм. Пончо носили «гаучоси» і їх провідники, отже пастухи й чабани. Фрак символізує інтелігенцію, чи краще грошовиту буржуазію. Звичайно, сьогодні обидва ці одяги щезли, але угруповання залишилися дотепер, навіть збільшивши поле конфлікту, разом з індустріальним і людностевим зростом держави.

Цей раптовий зріст і розквіт найбільше характеризує Аргентину. Він впадає в очі кожному, хто з корабля, що підїжджає до гирла Ля Пляти, побачить на лівому березі столицю Південної Америки — Буенос-Айрес.

Буенос-Айрес — «місто доброго повітря» — має разом із передмістями 3.500.000 населення, і його палаци, хмародери, широкі вулиці й маси людей нагадують Чикаго. Поруч із забутими кварталами все це робить вражіння ненормальною прискішеною розбудови.

Цілком інше вражіння справляють пампи. Пампи — це й є Аргентина. Остання статистика довела, що аргентинські фарми (естансіас) нараховують 33 мільйони голів рогатої худоби, 44 мільйони овець, 9 мільйонів коней, 4 мільйони свиней, 5 мільйонів кіз і 1 мільйон мулів. Щоб прогодувати велику кількість худоби, щороку тут зуживається 14 мільйонів акрів альфальти (люцерна для тварин).

Зате експорт копченого чи замороженого м'яса — справді «біг бізнес» (= велике діло) Аргентинської держави.

125 мільйонів акрів лісу, чай «мате» і всілякі гатунки дерева — не менше привабливе джерело добробуту, хоч 40% землі — це степи й пасовиська. Окрім м'яса і збіжжя, Аргентина продукує тютюн, цукор, риж, бараболу, вино (Сан Хуан, Мендоза). Індустрія опрацьовує, крім шкіри, ще й олії, хемікалії, скло, кераміку. Більшість експортованого товару перед війною йшло в Англію (одна третина), нині й Сполучені Держави намагаються досягнути подібні квоти, тим більше, що частина ринків відпала (приміром, Німеччина).

Для колонізації є величезні простори північної Патагонії, Ріо Негра (із містом Бая Блянка), також Північна Аргентина, хоч там (Чако) для європейця трохи несприятливе підсоння. Земля тут дешева: 20—30 чесо за гектар (1 амер. акр. = 0,4 гектара), при чім 4 чесо дорівнюють 1 амер. доларю.

Клімат у північній частині, отже ближче до рівника, для європейця трохи гарячий. Південна, майже неврожайна частина Патагонії, дає морози до двадцятьох ступенів, але називається вона «Вогняна земля», бо земля ніби спалена вогнем.

Залізнична мережа в пампах не багато поступається північноамериканській.

Аргентина була останньою республікою в Америці, що зірвала дипломатичні стосунки з Німеччиною й Японією, а саме, аж у січні 1944 р. Однак, з другого боку, Аргентина підтримувала весь час західні держави і дозволяла англо-американцям користати з її територіальних вод і навіть портів. І матеріально вона допомагала об'єднаним державам, постачаючи харчі союзній армії. М'ясо транспортувалось в Англію, вовна й шкіри — в Сполучені Держави; експортувались і інші продукти так само, як і деякі матеріали.

Вагу цієї допомоги й загальне значення аргентинської продукції найкраще зрозуміти, порівнявши її з рештою світового виробництва. Аргентина постачає 75 відсотків світової продукції льону і квебрачу (гатунок вичиненої шкіри), третину сирової шкіри і вивозить четверту частину світового експорту борошна.

Деякі тисячі землевласників опанували земельні простори країни, але й викликали опозицію з боку робітників-наймитів, що організували свої робітничо-селянські спілки. Внутрішня політика Аргентини є ареною цього конфлікту, конфлікту між пролетарським панчо і капіталістичним фракком. Об'єднані корпорації, суспільні шари нагадують лад, що панував перед війною в Італії.

З усіх країн Америки Аргентина найбільш європейська.

Франція була джерелом духового життя, що формувало обличчя Аргентини.

Постання аргентинської держави відносять до 1816 р., але політичне життя в ній стабілізувалось лише під кінець 19 століття.

Цей період пов'язаний з ім'ям уже згаданого президента Домінго Сармієнто. Він же перший звернув увагу на можливість європейської еміграції, заохочуючи її пільгами й вигодами.

Теперішній голова уряду генерал Перон, майже диктатор Аргентинської республіки, своєрідна паралель до генерала Франка в Іспанії чи професора Салазара в Португалії. Однак він не двозначно співпрацює з Сполученими Державами, користується пошаною в англо-саксонських колах і заявляє готовість у випадку нового світового конфлікту воювати спільно із Америкою й Англією. Намагаючись перетворити Аргентину в чолову державу Південної Америки, генерал Перон висловив бажання прийняти декілька мільйонів емігрантів з Європи. Покищо еміграція масова не дозволена. Аргентина воліє поглинути якомога безболісніше еміграцію і перетворити її на користь аргентинської державності. Умови політичної праці утруднені, не дозволено й скупчення великої кількості чужонаціонального елемента, щоб не утруднювати асиміляцію. Культурна праця неаргентинського характеру буде гальмуватись. З другого боку Аргентина вільна. Кожен, хто вже раз діставсь до Аргентини, може вільно рухатись по всій території й вибирати собі працю. Практично кажучи — держава національної організації (приміром українській) не допоможе, але не буде робити ніяких великих перешкод. Справа самих емігрантів, наскільки вони зможуть пристосуватись і не розгубитись.

Хоч Аргентина — держава переважно агрикультурна, проте, дві третини населення живе в містах. Впродовж десятиліть Аргентина була амальгамаційним казаном усіляких націй і рас, далеко досконалішим, ніж Північна Америка. Сотні тисяч емігрантів Італії, Іспанії, Англії, Ірландії, Німеччини, Австрії, Франції, Польщі, Росії, Швейцарії, України і навіть де-яких американських держав, не кажучи про індіців, креолів, замбо (індонегрів), мастиців (індобілих), мулатів (білонегрів) — поробились аргентинцями. Зокрема на півночі й заході майже всі «гаучоси» (пастухи) мають у собі більш чи менші домішки індійської крові. Тому столиця Ля Пляти — Буенос-Айрес — космополітична: магазини, ресто-

рани, готелі, театри, кіна, виставки, книгарні, бібліотеки відвідує найрізноманітніша публіка. Панує чемний європейський стиль. Місто уквітчане парками й скверами. Деякі метри з електричними екскаляторами (рухомі сходи) обслуговують населення. Окрім Буенос-Айреса університетські міста ще: Розаріо, Тукуман, Кую; 14.000 початкових шкіл і 250 середніх (коледжі) обслуговують майже 2 мільйони учнів.

Композиційно (більше чоловіків, як жінок, майже на півтора мільйони) населення складається на 80 відсотків з аргентинців, цебто таких, що народилися в Аргентині. 20% прибули з Європи; переважають еспанці й італійці.

Преса Аргентини стоїть на високому рівні, не нижче, як у Сполучених Державах. Пошта й журнали — це гордість нової держави. «Ля Насіон» і «Ля Пренса» — найбільш розповсюджені щоденники, а їх нараховують в Аргентині до 380. Крім цього, є майже 3.000 всіляких часописів і журналів, публікованих здебільшого в Буенос-Айресі. Буенос-Айрес є, звичайно, й центр артистичного й мистецького життя. Панівний напрям — імпресіонізм, імпортований, як і все, із Франції. Письменники й композитори черпають із спадщини індіанців, із тематики колонізаційної епохи, із величезної кількості всіляких імен і назв. Світову славу здобули собі Хосе Мармол новелею «Амалія», Хосе Ернайдез епічними творами із середовища Гавго і, нарешті, відома біографія знаменитого Домінго Сармієнто.

В архітектурі панує американський стиль, перемігши французький. Головний уряд міститься не в «Вілому домі», як у Вашингтоні, а в «Червоному» (Каса Росада).

Найбільша гордість аргентинців це їх театр (Театро Колон), розбудований на зразок франц. опери в Парижі. Він може без труднощів умістити понад 3.500 глядачів і дає працю 600 службовцям. Не менш цікавим явищем є «Театро дел Пуєло» (Народній), розбудований за кошти держави, де за кінематографічні ціни грають для широких мас. Цей театр має також світову славу.

Кінопродукція Аргентини починає набирати великої ваги, і аргентинські фільми показують в інших країнах. Любов до гарних сцен і прекрасних жінок була причиною цікавої афери минулих десятиліть. Аргентина купувала фільми на чужині, докручуючи до них еротичні сцени.

Конституція Аргентини побудована за американським зразком, отже федералістична. 14 провінцій мають свою місцеву владу, двопалатне законодавство і власну юридичну систему.

Практично ж головне слово має президент, що його вибирають на 6 років. Недавні вибори висловились більшістю за теперішнього президента, чим дали світові доказ, що населення не бажає собі зміни уряду. Після виборів, проведених зразково демократичним способом, хоч держава практично перебувала в руках диктатора, Сполучені Держави увійшли в ще більш дружні стосунки з Аргентиною. Ці вибори могли б бути приладом для східних держав, демократичних лише на папері, де, як приміром, у Польщі, вибори були знуцанням з найбільш примітивною уявою про рівноправність і законність.

Юлія Росенко

АЛЬБЕРТО МОРАВІЯ

Авто спинилось, і вони вийшли з нього. У цьому місці дорога проходила повз дике спустіле міжгір'я, що його утворювали, зіткнувшись, дві середньої величини скелясті гори. З другого боку розкинулася на величезному просторі затоплена сірою замерзлою водою рівнина. З-під води визирали кущі й купки дерев, а також де-не-де виднілись руїни. Розвалені мури надавали красиводі особливо сумного вигляду. Межигір'я також було затоплене, але в далині, де сходились обидві гори, десь на половині схилу піднявся й завис у повітрі сизий дим. На перший погляд могло спастись на думку, що це слобідка вуглярів; придивившись, можна було розпізнати під низьким почорнілим соломяним дахом хатину. Сонце заходило.

Густа морозячо-сіра поволока хмар затягувала небо. Повітря було безрухе, здавалось, застигло. Між затопленим простором і долиною звивалася стрічка асфальтової дороги, що нагадувала поспішний рух рептилії, коли вона з усієї сили намагається втекти.

«Мусимо йти туди, на гору до хати, — сказав молодий чоловік, показавши на дим на узбіччі гори; там можна дістати відро й набрати води».

Дівчина невдоволено надула губи. Вона мала кругле квітуче обличчя з примхливими губами, маленький шляхетний ніс і великі чорні безвиразні очі. На зріст була велика і з-під її картатого плаща вирізьблялась округлість товстих стегон і грудей. Капелюха на голові не мала, і її довге брунатне волосся спадало хвилями на чоло та на щоки, як своєрідна гарна грива.

«Ти не можеш дістати води якимсь іншим способом, щоб не дертись на гору?» — запитала вона, насупившись.

«Але як?» — перепитав її супутник. Йому напевне було не більш двадцяти років, але грубі риси його кощавого обличчя, його товсті чорні вуса і носовий голос були агресивно мужні. Одягнений він був як спортсмен: коротенькі штани, шкіряна куртка, фарбовані гамаші і насунута до половини чола шапочка.

«Ну, то пішли» — відповіла вона, знизавши плечима.

«З голими руками?» — запитав він іронічно. Дівчина мовчала, невдоволено озираючись.

«Я вже знаю, — сказала вона зненацька, скривившись знову свої повні примхливі уста, — всі ці зупинки... це все те саме... з тієї чи тієї причини ми йдемо до сільських хат... але дорогою ти завжди намагася мене цілувати».

Її супутник кивнув головою, але обвинувачення лестило його. «Ходім, Орнелльо», — сказав він з удавано вимушеною серйозністю. «Присягаюся, що на цей раз ми справді йдемо води дістати... ні в якому випадку», — додав він, глянувши на золотий годинник на її руці, — «ми не можемо гаяти багато часу, якщо хочемо на вечерю встигнути до міста. Рішай... якщо хочеш, можеш мене тут ждати.»

Альберто Моравія відомий тепер як майстер італійської новели. Віком майже сорокалітній, він переживає розцвіт своїх мистецьких спроможностей. Але вже двадцятилітнім дав він у своїх творах мотиви, що знов виникають у найновішій французькій літературі. Моравія належить до тих особистостей, що мають сильний вплив на своїх сучасників, але самі дуже мало піддаються впливам інших. Звідси неминучий конфлікт із фашизмом. Його перший роман «Вайдужість» (1929 р.) ставить його в шерг найпомітніших письменників Італії. В цій книзі зображено світ ледарів, що, прагнучи знайти вихід із бридкої внутрішньої пустоти, безнастанно шукають любовних пригод та снують інтриги. Зовсім іншим виступає Моравія в його фантастичних оповіданнях, як наприклад, у творі «Острів сновидів», де панує сплячий король кротів, що своїм повсякчасним хропінням, загрожуючи лихом, потрясає островом. Межує з жахіттям твір «Епідемія». Серед народу спалахнула епідемія. У хворих починає смердіти череп, але через деякий час вони перестають сами себе помічати, незабаром навіть починають вірити, що від них іде аромат, а тих, хто в це не вірить, вони вважають за божевільних. Одним з найперших творів Моравії, що викликав подив, був нарис про християнство й комунізм.

«Ага, сама-самісінька, — сказала вона сварливо, — а потім проїжджатимуть авто з солдатами, що будуть приставати до мене, як сьогодні вранці... а тим часом ти добуватимеш відомості про селян, базикатимеш з ними... а про мене забудеш, що я й на світі існую.»

«Але до чорта це раз!» — Нетерплячка в голосі молодого чоловіка звучала нещиро; помітна була самовпевненість. «Ти не хочеш мене тут ждати, бо тебе зачіпають солдати; ти не хочеш йти зі мною, бо боїшся, що буду тебе цілувати... чого ж ти, власне, хочеш?...»

«Я піду з тобою», — сказала раптом вона, вередливо кокетуючи, — «якщо ти обцяєш відповідне поводження».

«Присягаюся».

«Тоді йдемо».

Він замкнув дверцята авто й рушив на стежку, що вела до хати. Дівчина пішла за ним, непевно ступаючи через каміння.

«З чого можуть існувати ті люди, що живуть у цій хаті?» — сказав він, ідучи попереду. — «Ні тут, ні деінде в околиці не видно ніякого господарства; рівнина затоплена... для мене це абсолютна загадка».

«Вони житимуть із прибутків», — сказала вона, вхопивши об руку молодого чоловіка, щоб не впасти.

«Але я тобі вже раз казав, Орнелльо, — дорікнув він її, — що я не можу стерпіти недостатнього в тебе співчуття до бідних...»

Прокляття ще раз!... Я певен, що ти це кажеш з наміром».

«Я-бажала б лише, — сказала вона, удаючи, ніби нічого не чула, — щоб ти недовго там затримувася з своїми вічними запитаннями до селян... Я не можу з селянами вистоятися».

«Навпаки, ти повинна з ними говорити», — відповів він. «Хто з ними розмовиться, узнає багато цікавого».

«Можливо, цікавого для тебе».

«А ти хіба не знаєш», — сказав він напівсерйозно, — «що ми мусимо йти назустріч народів?»

Так пройшли вони половину дороги. Тепер було ясно видно, що голубий дим ішов не з димаря, а пробивався крізь драпу соломяну покрівлю хатини.

«Що за поганюща місцевість», — сказала дівчина холодно, оглянувшись навколо.

З вершка однієї гори полетів униз у долину якийсь птах, широко розпростерши крила, ніби він з паперу зроблений.

«Що з того, — сказав ніяково їй супутник, — що ми тут?» І це сказавши, обернувся, обняв дівчину рукою за стан і пригорнув її.

«Ти присягався, що цього не робитимеш, — крикнула вона. Молодий чоловік засміявся й спробував поцілувати її. Вона натиснула своєю долонею на його чоло, немов хотіла його відштовхнути. При цьому жесті її миле лице скривилось, виразивши нехиті й дикість. Але жести, здавалось, більше виходили з кокетування та згідливої оборони, ніж з якогось іншого почуття. Молодий чоловік не зважав на її долоню в нього на лобі й подався своїми губами ще ближче до її губів. Вона біла його своїми маленькими кулаками в обличчя. Але робила це мляво й непереконливо. Це здавалось виразом удаваного обурення й обманливої досади. І справді, за хвилину вона вже перестала його бити і чемно дозволила себе цілувати.

Вона приплющила очі й поклала йому на шию свою повну ласки служнячу руку.

«Що за поганючі вуса», — сказала вона, коли вони рознялися.

«Що за поганючі фарби на губах, — відповів він, впадаючи в відразливий тон чоловіка, що над силу себе стримує, витер собі рота й розглядав червоні плями на своїй хусточці.

Вони продовжували свою путь до хати. Тепер вони мали вже три чверті путі за собою, і дорога з маленьким чорним авто, що нерухомо стояло в слабкому світлі бурхливого заходу сонця, здавалась далеко відсуненою. Звідси з гори видно було ще більший обшир затопленої рівнини і ще більше кущів та дерев, ще більше зруйнованих хат відбивалося в сірій безрукій воді.

Молодий чоловік ішов попереду й розгойдувався стегнами з такою пустотливістю, що дівчина раптом страшно розгнівалась.

«Було б зовсім добре, коли б я вернулася

назад», сказала вона, стала й затупотіла ногами.

»Ну зроби це!«

»Я також за це.«

Вона обернулась і поспотикалась на дорогу. Молодий чоловік наздогнав її, взяв об руку, розглядав її, повний іронії, й сказав: «Орнелльо, чи ти мусиш завжди створювати такі обставини?»

»На віщо ти мене цілував?« — запитала вона вже згодом.

Тим часом дійшли вони до хати. Нижня частина її була складена з великих каменів, наверхованих один на одного без цементу; над нею був дах із чорної щільно натоптаної соломи; він майже торкався землі.

»А тепер?« — запитала дівчина, з огидою озируючись.

»Що тепер ми робимо?«

»Ми постукаєм і дозволимо господарям хати нас привітати«, — відповів їй супутник задоволено.

Він підійшов до дверей і вдарив кулаком. Двері відчинилися майже в ту мить. Але в сутінках, що заступили місце нетесаних дощок входу, ніхто не появлявся.

»Гей!« — гукнув нетерпляче молодий чоловік, подався вперед і заглянув до хати.

»Гей, нема там нікого в хаті?«

»Просимо, просимо, сеньйоре«, — заверещав пронизливий голос.

»Іди, заходьмо«, — сказав молодий чоловік.

»Туди заходити?« — запитала дівчина з відразою.

»Що за поведінка! Заходь уже«, — повторив він і вхопив її об руку. Вона скорилась, озирнулась і ступила до хати. Супутник пішов за нею.

Якусь хвилину стояли вони спинами до дверей. Посеред хати під своєрідними залізними триногами, на яких стояв великий чорний казан, горів, завмираючи, вогонь. Дівчина почувала себе збентежено й непевно. Навколо триніг помітила вона кілька облич, нерівномірно освітлених спалахами вогню. Це були грубі опасисті хлоп'ячі обличчя з маленькими очима й густим скуйовдженим та, здавалось, позліплюваним волоссям. Діти щільно тиснулися до матері. А та мовчки, оглянувши гостей, нагнулась, щоб ложкою помішати в казані, і зустрілась очима, коли дівчина спрямувала на неї свій погляд.

Її обличчя нагадувало ту натоптану деревною тирсою ганчір'яну ляльку, що від тривалого вживання й поганого догляду стала брудна й безформна. Її маленькі надзвичайно ясні очі потонули в товстому розбухлому обличчі серед моря дрібних зморщок; її червоні щоки стали ще червоніші від гарячого вогню. Один довгий

пожовклий зуб вишкірявся з її великого усміхненого рота. Розтріпане волосся дико стирчало вгору. В обличчі помітна була добродушність, але водночас і злякана та нестримана збудженість.

»Добривечер, добривечер,« — повторювала вона верескливим голосом.

»Ви господиня хати?« — запитав молодий чоловік.

Його також вивів з рівноваги вигляд цієї жінки, але він намагався не показати цього.

»Німці зруйнували нашу хату, фарму заопило, всі наші речі розкрадено. Це був хлів для кіз, сеньйоре«, — вигукнула вона з поривчастою веселістю.

»Що ж ви робите тепер?« — запитав молодий чоловік. Дівчина, бачачи початок його нескінченних запитань, виразила нудьгу на обличчі й штовхнула його ліктем. Але він лише труснув головою, мовляв: «Ах, дай спокій». Дівчина звела очі до неба й зідхнула.

»Що ми робимо? — вела тим часом жінка. «Ми й самі не знаємо, що робити... Мій чоловік хворий на малярію й не може працювати... діти голі й босі», — і вона кивнула на лахміття та на голі брудні ноги в хлопців. «Сьогодні останню жменю борошна спожили... Гляньте», — і вона встала, пішла в куток і вернулася з порожнім борошняним мішечком; крутнула ним у повітрі, звихривши цілу хмару білого пилу.

»Це справці все«, — повторила вона з задоволеною міною й відкинула мішок геть.

Потім подалася своїм усміхненим обличчям до дівчини:

»Що маємо робити? Вмирати з голоду?«

»Ви помрете з голоду«, — повторив молодий чоловік, що тепер уже цілком захопився розмовою.

»Але послухайте, хіба не могли б ви піти до ближнього села й дістати там продукти на картки, що їх вам видали б?«

»Влижче село розбите бомбами«, — вигукнула жінка з великим запалом. «Бомби його розбили... і немає ніяких продуктів... є лише речі для людей, що можуть платити, а в нас немає грошей, сеньйоре.»

Було очевидно, що ці, з таким запалом подані інформації, викликали в молодого чоловіка певного роду неприємність. Він волів би, щоб це була неправда.

»Але все таки ні ви, ні ваші діти не маєте вигляду недоживлених«, — завважив він. Жінка справді була товста й опасиста; постать її була безформна, мов ганчір'яна лялька, четверо дітей також були опецькуваті.

»Ми не недоживлені, бо діти завжди добудуть щонебудь їсти«, — вигукнула жінка з подвійною нестриманістю.

»Але як?«

»Вони крадуть, сеньйоре«. — вигукнула вона з тим самим запалом, з яким перед цим кричала:

»Ми помремо з голоду.«

»Ходімо звідси«, — мурмотіла злякана дівчина, але молодий чоловік не зважав на неї.

»Що ж вони крадуть?« —

»Тепер, сеньйоре, що можуть... Тепер на горах чимало худоби... вони крадуть ягнят, кізок... Ідуть уночі й крадуть ягнят і кізок.«

»А пастухи? — запитав молодий чоловік, — хіба нічого не помічають?«

»Ні, пастухи нічого не помічають; вони помітять лиш потім... Вони зачиняють худобу, але мої діти йдуть уночі, відчиняють ворота й забирають у них ягнят і кізок...«

»Їх схоплять«, — сказав раптом суворо молодий чоловік.

»Як можуть нас схопити... Карабінерів немає вже...«

Запал у жінки, здавалось, досягав найвищої точки.

»А крім того поліцисти також голодні«, — додала вона й викрикнула так, мов би молодий чоловік був оглухлий, — вони теж голодні... в теперішні часи всі голодні, сеньйоре, всі...«

»Але це ж несправедливо — красти; це злочин«, — повторив наполегливо молодий чоловік.

»Несправедливо-красти«, вигукнула майже ширим голосом жінка, — але ще прикріше голодувати, сеньйоре.

»Ходи, поступись, поступись уже й ходім«, — сказала дівчина. Вона говорила так голосно, що жінка все второпала.

»Вам не подобається в цій хаті, сеньйорито, правда? — скрикнула вона, — але ми тут на селі... мусите співчувати нам і вибачити... вибачити й співчувати...«

»Молода дама поспішає, бо ми мусимо бути вдома«, — сказав молодий чоловік.

»Молода дама гарна«, — вигукнула жінка, — «і гарно одягнена молода дама. Правда, ви не добре почуваете себе тут, сеньйорито?»

Нарешті надумав молодий чоловік дати розмові кінець.

»Ми, власне, тут, — сказав він, — щоб вас попросити позичити нам посудини та сказати, де є криниця, щоб набрати води.«

»Відро води... зараз«, — гукнула жінка, — «за воду тут не платять».

Вона метнулась у куток хати й вернулася з відром.

»Мусите йти надвір«, — додала вона, — «криниця далеченько звідси... Але мій чоловік надворі, біля криниці... Мій чоловік вам допоможе.» Вона ступила до дверей і гукнула далекодзвінним голосом: «Альфредо». Здалеку надлинув чоловічий голос: «Леонія».

»Ідіть, сеньйоре«, — сказала жінка, подавши йому відро, — «ідіть... біля криниці стринете мого чоловіка...«

Стежка поза хатою на гору... Але молода дама краще б тут підождала, — додала вона хапливо, — «дорога погана; молода дама може тут біля вогню погрітись».

Молодий чоловік, що вже був просунув у двері голову, напружився і видивився на дівчину. «Знаєш, я думаю справді краще тобі тут підождати. Я зараз вернусь.»

Дівчина хотіла запротестувати, але впустила відповідну мить.

»Сідайте сюди, — сказала жінка й діловито стерла порох із лавки, що стояла біля вогнища. Тим часом молодий чоловік уже вийшов. Дівчина не посміла йти за ним, і набурмосено та недовіркою сіла на крайок лави. Жінка зачинила двері. Тепер у хаті залягла темрява аж по триноги, навколо яких вогонь, завмираючи, розсівав жевріючий вінок.

»Грійтеся, сеньйорито«, — сказала жінка. Вона відійшла в куток і почала там нишпорити. Діти стояли, щільно збившись до купи, — купа тіл і ганчір'я; очима вони пронизливо вп'ялися в дівчину.

Дівчина відчинила свою торбиночку, вийняла цигарницю й запальничку, запалила цигарку, закинула ногу на ногу й склонилась. Жінка вийшла з сутінків, несучи повну підпахву хмизу й сокиру. Сокиру вона поклала на лавку, а хмиз підклала під казан на жевріючий попіл.

Потім, припавши обличчям до брудної долівки, вона почала дмухати. Приснуло полум'я, хмиз узявся вогнем, опалюючи покриті сажою боки казана. З тріском полетіли в понурій хаті іскри.

«Але гарний вогонь, правда? — озвалася жінка радісно. «Ви певно й гарного вогню не любите, сеньйорито? Він такий приємно теплий і захищає вас від холоду... Дайте мені вашу торбиночку, сеньйорито». Вона вимовила ці останні слова, ані трохи не змінивши інтонації. Дівчина видивилась на неї, зблідла, губи їй затремтіли. «Мою торбиночку... на віщо?»

«Але я ж вам уже казала, сеньйорито», — вигукнула жінка голосом, сповненим задоголення, чутливості й переконливості. «Я ж вам казала... ми крадемо... як же могли б ми інакше жити?»

Вона нахилилась, відібрала в дівчини торбиночку, відімкнула й викинула зміст її додолу. Цигарниця, запальничка, фарба для губів, пудерниця й інші речі впали додолу. Один із хлопців, зваблений блиском коштовних речей, простяг до них руку.

Мати дала йому стусана, — щось середнє між потиличником і боксерським штовханом. — «Геть з руками!»

Потім вона звернулась до дівчини, жваво запитавши:

«Все золотое, сеньйорито, все золотое?»

«Маріо! Маріо!» — скрикнула нараз дівчина й зірвалася. Але жінка була моторніша від неї. Вона вхопила сокиру й стала між дівчиною й дверима. «На віщо ви гукате його, сеньйорито? Він з моїм чоловіком біля криниці». Хвилину вона дивилась на дівчину, немов переконуючись, чи та її розуміє. «Мій чоловік має рушницю», — раптом додала вона задоволено.

Дівчина не сказала нічого; вона глянула на жінку, вхопилась рукою до рота й затисла руку зубами.

«Сядьте, сеньйорито», — вела своєї жінка, — «але спочатку роздягніться... Я також потребу пальта», — і вона простягла руку до коміра.

«Ні, я зніму вже сама», — сказала дівчина високим переляканим голосом. Поквапно відстебнула великі обтягнуті сукном гудзики, розв'язала спідні зав'язки й спробувала скинути пальто.

«Момент», — скрикнула жінка й підскочила до дівчини.

«Момент... я вам допоможу». Не зважаючи на очайдушновідразливий рух дівчини, вона стягла з неї пальто й перекинула собі на руку точно так, як служниця, що допомагає своїй господині. «А тепер зніміть також ваші черевики, сеньйорито... Ваші черевики також».

«Але», — сказала дівчина з побілілим обличчям і тремтячими губами, — «як же я тоді буду йти?»

«Ах, цілком добре... мої діти всі ходять босі... а поза тим, прибувши додому, ви купите собі нову пару черевиків».

Дівчина була в ясно-брунатній вовняній сукні з білим коміром і манжетами. Вона сіла на лаву й нагнулася, щоб зняти взуття. Це були жовті спортові черевики з гумовими підшвами.

«Ні, сеньйорито, — вигукнула жінка, — дозвольте, я хочу вас роззути.»

Вона впала перед нею навколішки, взяла її ногу собі між коліна і обережно своїми шорткими пальцями розв'язала ремінь; скинула черевик і поставила його збоку. Потім таким же способом стягла другий, але — вона не могла інакше — вона мусила якусь хвилину милуватися з нього проти світла від вогнища. «Що за мила ніжка в вас... а шовкові ваші панчохи, сеньйорито», — додала вона, піднявши обличчя в стримуваному благанні: «Чи не дали б ви мені й ваші панчохи?»

«Беріть їх, беріть усе», — скрикнула дівчи-

на, вибухнувши переляканим нервовим риданням.

«Але плачте спокійно, сеньйорито, від цього вам добре буде... Я також плакала, коли німці пограбували мої маленькі золоті дрібнички, а після того мені краще...»

«Беріть їх, беріть», — повторила дівчина, не відриваючи руку від свого обличчя, і, хлипаючи, вхопила другою рукою облямівку суконки; підкотила її вище коліна, випростала свою милу, округлу обтягнуту в шовк ногу до вогню й навпацки шукала на панчохах підв'язку.

Жінка стояла перед нею на колінах, дивилась на неї з екстатичним виразом, тримаючи проти неї розпротерті руки, мов би хотіла показати, що вона її не доторкнеться. Коли підв'язка на лівій нозі була розв'язана, дівчина зсунула панчохою з коліна і обернулась на правий бік; випростала другу ногу і таким же способом розв'язала другу панчохою та зсунула її на литку. За цим вона сховала обличчя в обидві долоні і нерухомо закам'яніла в цьому розпучливому становищі. Суконка була збита вище колін, ноги з обвислими панчохами випростані вперед.

«Дякую, сеньйорито, дякую», — повторювала ущасливлена жінка; вхопила за горішній рубець панчохи обома руками й скочувала її до ступні ноги подібно до того, як робить це вправна служниця; далі, взявши попід п'яту рукою, стягла панчохою геть зовсім. Повторивши те саме з другою панчохою, вона звелась на ноги. «Панчохи будуть мені... і черевики також», — скрикнула вона, мов би це повідомлення про остаточне призначення нагробованих речей мало втішити дівчину. «Але, — додала вона, сівши їй добре пильнуючи речі, — з пальта я зроблю хлопцеві штани...». «Принаймні пару штанів викрою», — вигукнула вона задоволено, — «і можливо, ще тужурку для Наталіно», — додала опісля.

Дівчина не сказала нічого. Вона хлипала й простягла довгі білі ноги до вогню. Жінка, оглянувши пальто, старанно згорнула його й поклала на лавку. Панчохи вона згорнула кожну окремо й запхнула в черевики, поставивши їх під пальтом на долівку.

За цим вона задоволено звернулась до дівчини: «Нічого не маєте більше, сеньйорито? Ніяких перстенів, ланцюжка на шиї, годинника на руку? Я, як виходила заміж, мала перстені, ланцюжки й годинник на руку... але німці все пограбували... все, сеньйорито».

«Не маю нічого більше», — відповіла дівчина, хлипаючи. Жінка говорила ніби сама до себе: «Ви маєте чудову сукню, але я в вас не заберу її... Ми, жінки, не можемо себе показувати без сукні, правда, сеньйорито?» Потім, нагнувшись, вона зняла покришку з казана й почала поривчасто мішати ложкою страву, що парувала в казані. Діти, що досі були безрукі, витягли обличчя назустріч випаровуванням.

«Хочете трохи перекусити?» — озвалася жінка.

«Хочете з нами їсти? Це — кізка. Коштом господаря звичайно».

«Я нічого не хочу їсти», — сказала дівчина. Вона відняла від обличчя руку, осмикала сукню вниз і сіла осторонь, обернувшись до жінки спиною. Намагалась не доторкатись до підлоги голими ногами. Але одна п'ята її була вже зовсім забруднена в болото.

Жінка звернулась до дітей: «Молода дама не хоче нічого їсти». За цим вона вловила олив'яною виделкою перший-ліпший кусень м'яса й подала його одному з хлопців, що жадібно вхопив його і вгородив свої зуби.

«Ви справді нічого не хочете їсти... справді нічого?» — натискала вона невідступно на дівчину, занурюючи свої зуби в м'ясо.

Дівчина не рухнулася і мовчала. Двері відчинились, і молодий чоловік просунув свою простоволосу голову, блідий і переляканий.

«Орнелльо», — сказав він.

Дівчина поквапно скопилася, ковзнула по глиняній підлозі і вийшла з хати. Був уже майже вечір. В сутінках вона помітила позаду молодого чоловіка справді якусь постать з довгастим обличчям, темною бородою й спостережливими очима. Рука тієї постаті лежала на ремені рушниці. Дівчина оглянула свого приятеля. На ньому лишилися штани й рукава з сорочки; він був босий, як і вона.

«Темінь, — почувся голос жінки, — але Альфредо проведе вас униз... ось Альфредо». Вона вийшла з хати й подала своєму чоловікові пару палахкотючих очеретин. Червоне світло лизнуло їй обличчя; навколо неї було темно.

Мовчки посунувся чоловік із смолоскипом у руці попереду пограбованих молодих людей.

«Бувайте здорові, сеньйорито, бувайте здорові», — чули вони за собою жінчин голос.

Дівчина уперто мовчала й щільно трималася свого супутника.

Він також мовчав. Він ніс відро води, ішов зі спущеною головою, з великим зусиллям ступаючи поміж камінням і тванню.

Мерзучи й пильнуючи лише того, щоб уникнути гострих каменів та болота, в якому щоразу могли посковзнутись ноги, вони аж тоді помітили, що стежку змінила дорога, коли замість каміння пішов гладенький асфальт.

Молодий чоловік підійшов до авто, відкрив покришку й почав наливати воду. Дівчина відчинила дверцята й упала на сідало.

Молодий чоловік спорожнив відро й віддав його господареві, що спокійно сказав «надобривечір» і зник у темряві.

Молодий чоловік вернувся до авто, сів, застукнув дверцята й пустив машину.

«Вони в мене все пограбували, все», — сказала дівчина з переляку слабким і порожнім голосом.

«А я, що ж я можу сказати?» — відповів він, показавши на свої голі ноги, якими став на ступир.

Авто покотило, обігнуло ущелину й вибігло на довгу та рівну дорогу. Промінь ніжного білого світла біг поперед нього по сірій асфальтовій стрічці.

(З німецького переклав Орел А.)

ГРОТЕСК У ТЕАТРИ

(Про дві вистави Й. Гірянки)

Умовність — одна з найістотніших прикмет театрального мистецтва. Розмальоване неприродними кольорами обличчя дикуна, що в танці-співі-оповіді «синкретично» виявляє свої переживання, маска й котурни античного театру, непорушна міміка та схематично спрощені рухи ляльок у сучасному ляльковому театрі — все це вияви театральної умовності. Умовні на сцені й наші стрічки та керсетки, широкі штани та сиві шапки, бож у дійсності вони вже не скрізь можливі (напр., у міському побуті).

З огляду на цей закон — закон театральної умовності — для театрального дійства принципово не має ваги те, в яких умовах воно відбувається, — в реалістично-зроблених декораціях чи в «сукнах», з деякими тільки натяками на реальні обставини (стіл, одно дерево чи щось інше).

Глядач бо виразно розуміє, що це тільки гра, себто специфіка театру, скерованого в такій формі на пізнання дійсності.

Цим пояснюється те, що режисери нашого часу так люблять ставити в «сукнах».

Гротеск взагалі, не тільки в театральному мистецтві, — це найумовніший метод мистецького пізнання дійсності. Він споріднений з карикатурою та шаржем, що прикметні перебільшуваним підкреслюванням характерних рис. І саме на прикладі цих жанрів найлегше зрозуміти пізнавальну вартість гротеску. При найбільшій, здавалося б, спотвореності дійсності, карикатура й шарж найвиразніше подають типові риси тієї дійсності.

Найчастіше гротеском користується малярство. Дуже яскраві гротескові твори в нашому малярстві дав Е. Козак («Січ», «Сорочинський ярмарок», альбом малюнків до народних пісень), а також М. Бутович. Знає його кіно, як найближче до малярства мистецтво (фільми Чарлі Чапліна, мультиплікації на фільмі), ляльковий театр і нарешті властивий театр. В нашому театрі гротеск уперше, здається, застосував Л. Курбас. Тепер цим методом скористувався Й. Гірянка у своїх виставах «Блакитна авантюра» і «Сон української ночі». А втім таке розуміння тих вистав загально ще не визнане.

Л. В. у своїй статті «Успіхи молодого ансамблю» («Укр. Вісті» ч. 6.) визначає «Блакитну авантюру» як п'єсу легкого комічного стилю, а «Сон української ночі» як своєрідну синтезу сучасного кабаре і вертепних інтерлюдій. Говорить він іще про «пародійність інсценізації», маючи на увазі сцену «американізованої Марусі». Але поняття бурлеска він не згадує. Немає цього слова й у статті Ю. Д. «Сон української ночі» («Укр. Вісті», ч. 6). Але за бурлеск у цих поставках промовляють і їх генетичні зв'язки, і наявні сценічні засоби. Генетичні зв'язки — це ляльковий театр («вертеп»), М. Гоголь («Чи знаєте ви українську ніч?» у «Сні української ночі») і Л. Курбас, а наявні засоби — іграшкові Мамасві воли, душа в пляшці, розмова з папугою, голос Мамасвої жінки Ївги, що сягає за чоловіком у світовому масштабі, «тіневі образи» — відьми, Гітлера тощо. Може, ці засоби не скрізь послідовно додержані, може, в окремих моментах режисер дав просто засоби реалістичної комедії, (наприкл., п'яний перед завісою), але гротескове «учуднення» дійсності — це основний, на нашу думку, стилевий

стрижень вистав. Особливо це можна сказати про «Сон української ночі», взагалі кращу із цих двох речей.

У сатирично-гротескову тканину обох п'єс вкраплені окремі моменти «моралі», позитивного, що їх легко, як «корисне» сприймає глядач разом з «присмним» — музикою, балетом, тощо. Так, у спів про «чарівну Америку» (в коломийці) вплетено думку про те, що «Другої України на світі немає».

У деклямації про західню культуру дано й думку про справжні цінності в культурі нашого народу. Або як цікаво подано в гротесковій розмові Мамає з світом за допомогою радіоапарату трагічну суперечність українського патріотизму з совітською Україною.

Спочатку Мамає хоче перекинути приймач, але, почувши «Київ», напружено припадає до нього всією своєю істотою. Тільки ж звідти чує... чужу російську мову, бачить

ворожий образ совітського посіпаки, хоч він і має українське прізвище.

Бачивши цю сцену, ми згадували ось ці рядки з поезії:

Здала ти вабиш нас, як мрія чиста,
Здаєшся щастям, раєм чарівним,
А зблизька ти ворожа і чужа,
З чужим обличчям, мовою чужою,
З ненавистю до нас, твоїх дітей...

— — — — —
О нене зганьблена! О муко наша!

Обидві п'єси в композиційному розумінні являють собою серії музично-вокально-балетних кадрів, між собою поєднаних, нанизаних в одній («Блакитній авантурі») на пригоди студента Птаха, а в другій на мандрівку чумака Мамає. Цікаво було б побачити застосування обговорюваного тут методу в сюжетно-упорядкованій комедії. Але в цьому потрібна нашому талановитому режисерові допомога драматургів.

В. Ч — о.

В найновішому клубі-вар'єте Нью-Йоркського бродвейського «Ярмарку шаноблювання» виступає цей чарівний квінтет молодих танцюристок, що вибрані на конкурс з безлічі бажаючих.
(Фото А. Р.)

ІНЖЕНЕР МАРЧЕНКО

Фантастична повість

М. Бондаренко

Частина перша.

НАВЗДОГІН ЗА ЩАСТЯМ.

Сонце десь уже зійшло, але його не видно було за високими будівлями великого міста. Тим то на вулицях стояла ще бадьорлива ранкова прохолода. На головній вулиці, що широким асфальтовим розгоном ішла просто на тиху блакить бухти, що прохолоду збільшував легенький вітрець, як подих самого моря.

Хоч було ще рано, у місті вже починало вирувати життя: сунулись трамваї, летіли гладеньким асфальтом великі й малі самоходи, на пішоходах поспішали до праці люди.

Десь угорі безшумно пролітали літаки, — повільні автожири та гелікоптери, блискавичні ластівко-подібні ракетопляни, — проносячи вулицями свої тіні.

Разом із рухом зароджувався й характерний гомін міста: гули та дзвеніли трамваї, шелестіли гумою коліс самоходи, вкидаючи вряди-годи свої вигуки в загальний гамір. Та над усім горували радіоголосники, що вигукували чергові повідомлення, але їх, здавалось, ніхто не слухав.

Чи не більше, ніж у будь-якому іншому місці, роїлося самоходів перед готелем «Зоря». Вони, наче змовившись, заступали дорогу довгій темновишнього кольору лімузині, що терпляче проштовхувалась до брами готелю.

Людина, що сиділа за правилом, зовсім не була спокійною, як це можна було б думати, спостерігаючи рухи самоходу. Втом-

написом на рукаві: «Зоря». Це був відомий на все місто своїм міністерським виглядом порт'є.

Замовивши покій і теплий купіль, приїжджий спитав, чи є при готелі гараж.

— Звичайно! — відгукнувся порт'є і послужливо додав: — Я зараз покличу чергового шофера, щоб він заопікувався Вашим самоходом...

— Цікавий я подивитись, як би він це зробив, — криво посміхнувся приїжджий. — Нехай він тільки покаже, де поставити, а я вже сам це зроблю.

Порт'є скинув на нього здивовано очима, ніби хотів щось спитати, але натомість пояснив, де міститься гараж.

Відвівши самохід, новоприбулий рушив до себе нагору — він уже встиг дізнатися, де його покій.

— Галло, хвилиночку! — затримав його старечий голос «міністра».

— Ну, що там ще? — майже сердито озвалася стомлена людина.

— Ви повинні виконати ще деякі формальності, — порт'є подав перо і книгу записів прибуття. За хвилину він уже читав напис, накреслений чітко й рішуче:

«Іво Марченко, інженер».

2.

Прокинувшись, Марченко задоволено відзначив, що ліжко, де він лежить, дуже м'яке, а тіло його майже не болить.

— Я сподівався гіршого після сорокавосьмигодинної їзди без зупинок, — пробуркотів півголосом. Вставати не хотілося; він лежав, тішачись солодкою знемогою в тілі. Але

Поснідавши, Марченко, на велике здивування слуги, не вдягнувся так, як належало кожній порядній людині, що займає люксовий покій у дорогому готелі «Зоря». Ретельно випрасуване убрання, що йому подав слуга, він наказав покласти на місце, а натомість витяг із валізи звичайний робітничий комбінезон. Натягнувши його на себе, спустився ліфтом і пішов до гаражу.

Зайшовши туди, він прискорив ходу: біля його самоходу, що стояв у найдальшому від входу кутку гаражу, зібрався майже весь технічний персонал. Це збіговисько голосно обговорювало дивовижну, незнайому конструкцію. Найбільшу увагу притягував до себе ряд невеличких виступів — ребер на боках самоходу.

— Що тут таке? — не дуже ввічливо гукнув Марченко до робітників, які, зауваживши його наближення, обернулись до нього. — «Роздивляється? — продовжував він, не чекаючи відповіді. — А хто вам це дозволить? Геть звідси!»

Робітники розійшлись, обмінюючись невдоволено репліками. Марченко пішов до старого механіка і попросив видати йому деякий струмент.

— Алеж ми маємо в себе першорядних фахівців, вони зможуть усунути всяку несправність Вашої машини. Навіщо вам самим бруднитися? — здивувався механік.

Марченко стримано відповів, що його самохід — це своєрідний унікал, він збудував його власноручно і тому краще за нього не зробить ремонту навіть найбільший фахівець світу. Не залишалось нічого іншого, як задовольнити його прохання. Замикаючи шафу із струментом, механік поцікавився, чи не можна йому поглянути на це чудо техніки.

— Ні, цього не можна дозволити, — відрізав Марченко. Знизавши плечима, механік удався до свого діла.

Працюючи, Марченко час від часу озирався навколо себе. Робітник, що випадково наблизився до нього, почув лайку на свою адресу і вражено зупинився. Потім, муркнувши невдоволено собі під ніс, відійшов.

Усунувши несправність, Марченко зібрав струмент, витер замащені руки і, сівши до кабіни, перевів якийсь важіль. Робітники, що поглядали на нього потай, побачили, як дивні ребра на боках самоходу відхилилися і стало видно щось на кшталт коротких весел. Задоволено гмикнувши, Марченко поставив важіль на місце. Вилізши з кабіни, він замкнув дверці ключем і, підійшовши до робітників, звернувся до них уже цілком спокійно.

— Вважайте, хлопці, щоб хто з вас ненароком не доторкнувся до самоходу. Можете дорого заплатити за свою цікавість — я ввімкнув струм, що перетворить на вугілля кожного, хто це зробить.

Потім він повернув струмент, подякував механікові і, не поспішаючи, пішов до свого покою.

Помивши руки та переодягнувшись, він викликав слугу й наказав принести телефонну книжку. Виконавши доручення, слуга нечутно зник. Кілька хвилин Марченко переглядав книжку. Потім, знайшовши потрібне — очевидячки, це була адреса, бо він

... чи не найбільш роїлося самоходів перед готелем «Зоря».

лений вираз обличчя, темні плями під очима — все це свідчило про те, що людина охітніше лежала б у вигідному ліжку готелю, аніж керувала самоходом. Те, що великий рух на майдані віддаляв хвилину такого жаданого для неї спочинку, змушувало її нервувати.

Та от лімузина пробилась таки до готелю. Водій вийшов і, пристукнувши за собою дверці, піднявся широкими сходами у велику залу, де урядувала людина із золотим

рано чи пізно, вставати було треба. А до того ще й автомат-годинник дбайливо про це показав монотонним голосом над його вухом: «Десята година...»

Перемігши свою нехіть, він встав з ліжка. Задзвонив до обслуги і почав умиватися. Замовив слугу, що з'явився на його дзвоник, сніданок і почав голитись. Це не забрало багато часу: вистачило провести тільки один раз електричною бритовкою — і обличчя стало безволосе, як доляня.

переписав її на конверт, знову задзвонив до послуги. Віддав льокаєві листа з наказом негайно відіслати.

Після обіду він виїхав своїм самоходом. Робітники дивились йому вслід. Коли дивна людина не могла вже їх чути, почалась жвава розмова.

Один, посміхаючись, постукав себе пальцем по лобі — не має, мовляв, хлопець десятої клепки в голові...

— Е, ні, тут справа не така проста, — заперечив другий. — Це видно хоч би з того, як виглядає його самохід. Якись дивні деталі зовні, цілком безшумний мотор... не мало бачив я самоходів, але такого ще не траплялось.

3.

— Ні, це зовсім неймовірно! Та ж цілком певно казали, що Іво загинув десь у Росії під час останньої війни. — Це промовивши, дівчина знов схвилювано заглибилась у листа.

Промінь сонця, що от-от мало схватись, падав крізь вікно на маленьку постать у фотелі, що сиділа, зручно підбгавши під себе ноги. Пишне волосся, що його Мод Грей раз-у-раз відкидала нетерплячим рухом голови, приймало в цьому освітленні золотистий відтінок.

Кілька хвилини у кімнаті панувала тиша. Нарешті дівчина скінчила читати листа і, потягнувшись, скочила з фотелю.

— Як дивно... Мої передчуття справдились: Іво живий... — тихо промовила вона, підійшовши до вікна. А може, це тільки якийсь обман? Чому він просить нікому не казати про його вороття? Правда, він завжди тримався таємниче, цей Іво...

Дівчина задумалась. Уривки споминів, що їх розбудив цей лист, не були для неї неприємні.

Перед її зором, оповиті привабливим ореолом минулого, проходили образи мину-

у дорослих. А як часто ховалися вони удвох у найгустіших хащах великого саду, де Іво давав волю своїй фантазії, а маленька Лю захоплено слухала його, широко розплющивши оченята...

Щасливі, неповоротні дні дитинства...

Підрісши, бачились вони вже рідше — багато часу забирало навчання. Але це не охолодило їхніх дружніх почуттів — навпаки, ще більше раділи вони, зустрівшись, говорили, і не могли наговоритись.

Скінчивши гімназію, Іво переїхав до Львова. За порадою батька, він записався на електротехнічний факультет львівського політехнікуму.

Він з головою пірнув у науку. Навіть професори-поляки, що вороже ставились до нього, бо був українець, мусіли були визнати, що такого здібного й працюючого студента їм ще не доводилось зустрічати. Але і студюючи у Львові, Іво не забував Любу, і вони жваво листувалися. А коли він приїздив додому — тоді вже для неї було справжнє свято.

Потроху, непомітно для них самих, їхні взаємини змінювались. Замість дитячої дружби, прийшло інше почуття: одного, незабутнього для них обох вечора, Іво сказав Любі, що він її кохає...

Іхні батьки не дуже були здивовані, довідавшись про ці свідчення. Вони вже давно бачили, до чого воно йдеться, і, вважаючи пару добре дібраною, не перешкождали своїм дітям. Молоді люди заручилися і на спільній нараді обох родин було схвалено, що весілля відгуляють через рік, коли Іво скінчить політехнікум.

Люба та її наречений лічили дні, що відділяли їх від хвилини, коли вони будуть уже цілком належати одне до одного. Та доля готувала їм несподіванку, якої ніхто не міг передбачити.

Одного дня Вен'ямин Сірко — батько Люби — одержав телеграму із-за моря, з Америки. Довірний нотар Іво дядька — дядько виїхав до Америки шукати щастя так давно, що про нього зовсім забули в родині Сірків — сповіщав про смерть свого клієнта. Сірко був згаданий у тестаменті, як єдиний спадкоємець. А коли Сірко телеграфічно запитав, на яку суму оцінюють його спадок, відповідь була неймовірна — дядько був мільйонером...

Несподіване багатство вдарило до голови скромному й небагатому урядовцеві, його охопили честолюбні мрії, і він — на згадку про це очі дівчини затуманились слізьми — оголосив, що заручини його дочки з сином інженера Марченка були тільки досадною помилкою... За кілька днів він продав своє невелике майно і виїхав до Америки перебирати спадок. Родину свою, хоч як протестувала Люба, він забрав із собою, бо мав намір осісти у З'єднаних Державах назавжди...

Від'їзд коханої тяжко вразив Іво, але він дав собі слово, що за всяку ціну досягне такого становища, коли Сірко вже не прийме його сватання за особисту зневагу.

Рік енергійної праці — він уже мав диплом у кишені. Маючи намір улаштуватись при першій нагоді на працю у якій-небудь американській фірмі, він тимчасово пішов на працю до фірми «Сіменс-Гальске» у Німеччині — щоб вивчити свій фах практично.

Одночасно вчив англійську мову та поширював свої знання також у тих ділянках техніки, що не мали безпосереднього зв'язку з його фахом.

Невтомно працював він два роки, а потім, з найкращими рекомендаціями від свого шефа — електрика із світовим ім'ям — виїхав до Америки, де й почав працювати

в лабораторіях «Дженерел Ілектрік КО».

Містер Бенджамін Грей — так бо звався Сірко в Америці — був неприємно здивований, пізнавши в інженері, присланому від «Дженерел Ілектрік», Іво Марченка. Але зате зрадив Іво. Не менше була рада й Мод Грей — колишня Люба Сірківна — коли батько, водячи з кислотою міною Марченка по покоях (той мав скласти плян радіофікації його новозбудованого палацу), зайшов і до неї.

Потроху містер Грей заспокоївся: його сподівання, що Іво негайно візьметься «баламутити» доньку, не справдились. Виконавши доручення фірми, Марченко перестав навіть бувати у палаці, і це навело старого на логічну думку, що той уже охолонув до його доньки. Та час показав, що він трохи поспішив із своїми висновками: він довідався, що Марченко та Люба зустрічаються потай від нього. Обурений негайно зателефонував Марченкові, пропонуючи зайти увечері для важливої розмови.

Після кількоххвилинної прикритої розмови (вона здалася Марченкові вдястерово довшою) він наказав залишити Любу у спокої, загрожуючи при цьому поліцією. Заплакана дівчина, що підслухувала розмову, почувши, як важко грюкнули вихідні двері за схвилюваним Іво...

Звістка про смерть батька цілком збила Марченка з пантелику. Махнувши рукою на все, добровільно вписався простим вояком до війська, і з того часу Люба нічого про нього не чула. Тільки якийсь чуття підказувало їй, що він ще живий. І от тепер у неї в руках лист, що робив це підсвідоме чуття реальністю.

Коли сонце цілком сховалось за обрієм, вона ніби прокинулася. З жалем відійшла від вікна і засвітила електрику. Запаливши цигарку, знову вместила у фотелі, та раптом, глянувши на годинника, зірвалась на ноги:

— Що це я сиджу? Він же чекає, вже шоста...

Швидко вдягнувшись, вона збігла сходами на вулицю, і за хвилину чорненький жучок-таксі мчав її до готелю «Зоря».

4.

Повернувшись до готелю, Іво Марченко не пішов до свого приміщення — умовлений час зустрічі був ще далеко — а завернув до бару. Замовив коктейль і ліниво тягнув його через соломинку.

Раптом за його плечима знайомий голос щось промовив до бармена. Іво насупився і швидко повернувся в той бік. Невеличкий чоловічок рушив до нього, радісно посміхаючись:

— Ви також тут, містере Мерчін?

— Ви знову, Вуд? — похмуро промовив той. — Хіба ви вже забули про нашу останню зустріч?

Вуд посміхнувся ще ширше:

— Ні, не забув... і взявшись рукою за щелепу, комічно похитав її. Марченко мимоволі посміхнувся — дуже бо смішно виглядав чоловічок, але зразу ж споважнів. Пішов до ліфту, кинувши через плече Вудові:

— Вважайте, щоб я не відсвіжив Вам тієї згадки.

Але Вуд мав енергію, що буда зворотно-пропорційна його зростові, і тому відчепитись від нього було не легко. Ледви встиг Марченко причинити двері своєї кімнати, як до них постукало і, не чекаючи запрошення, на порозі став Вуд. Кілька хвилин чоловіки мовчки дивилися один на одного. Нарешті, Вуд хотів щось сказати, але Марченко перебив його:

— Сідайте! — промовив він, вказуючи рукою на крісло. — Поговоримо, коли Ви вже так дуже хочете.

...Мої передчуття справдились...

лих десяти років. Картини рідного містечка, знайомі обличчя, — все, що залишилось за океаном...

Згадала, як вона, тоді ще Люба Сірківна, росла разом із чорноволосим хлопчиком Іво — сином старого інженера Марченка, приятеля її батька... Іво, що успадкував по батькові замилювання до техніки, часом робив такі чудернацькі машини та споруди, що їх незвичайність викликала подив навіть

Вуд радо виконав наказ.

— Ну, і що Ви скажете, пане Вуде? — почав Марченко, пропонуючи гостеві сигару. Вуд запалив і подякував.

— Я тільки повторю те, що Ви вже чули, містере Мерчін. Нама фірма хоче купити Ваш винахід. Можете називати яку завгодно ціну, чек одержите негайно. — Для більшої ваги він навіть витяг чекову книжку з кишені. Марченко посміхнувся.

— Не все продається, що купується. А крім того: Ваша фірма купує kota в мішку — Ви ж навіть не знаєте нічого ближче про машину. А ну ж вона не варта і дірявого гроша?

— Мі віримо, що така людина, як Ви, містере Мерчін, не стала б удаватись до дрібниць, віримо, що Ваш винахід вартий тієї ціни, яку Ви від нас зажадаєте... — улесливо сказав Вуд.

— Гм... Ви такі справді розумніші, ніж я припускав, — глузливо промовив Марченко. — Ви помиляєтесь тільки в одному пункті: приймаєте, що я взагалі назву якусь ціну. Але мені вже набридла ваша настирливість, досить! Це наша остання зустріч. Та якщо Ви й тепер не схочете мене зрозуміти, я попереджаю, ще одна спроба порозумітися зі мною — і Ваша нікчемна фірма перестане існувати...

Він трохи помовчав, спостерігаючи, яке вражіння справили його слова на Вуда, і похмуро додав:

— Дуже можливо, що в цім випадку Ви особисто також зникнете з лица Землі...

— Чи це Ваше останнє слово? — не вгавав Вуд.

— Так. А тепер геть звідси... Швидко!

— Алеж міс... — почав був чоловічок, передбачливо задкуючи до дверей.

— Що?!... заревів Марченко, стративши терпець. Кинувся до упертого відвідувача і завдав йому сильного удару в лице. Той захитався...

— Ну, йдете Ви, чи хочете ще дістати?...

Вуд мовчки пішов до дверей. Раптом у коридорі почувся швидкі жіночі кроки.

— Стійте! — півголосом наказав Марченко. Вуд порелякано глянув на нього.

— Ідіть сюди! — продовжував той, прочиняючи бічні двері.

Маленький чоловічок слух'яно скривався туди. В нього з'явилась надія, що справа поверне, нарешті, в бажаний для нього бік. Але де там! Марченко наказав йому бути тихо і, провівши до найдалшого покою, замкнув його там для певности на ключ. Марченко був певен, що пізнав кроки того, хто йшов коридором, і не хотів, щоб побита фізіономія Вуда затьмарила радість зустрічі.

Він повернувся до вітальні саме вчасно: у двері вже стукали.

— Прошу! — гукнув Марченко, і на порозі стала Мод Грей, що для нього завжди була Любою Сірківною. Дівчина недовірливо дивилася на нього.

— Що, не пізнаєш. Лю? з усмішкою сказав Марченко.

— Іво, це дійсно ти, ти живий! — радісно скрикнула Люба.

Недовірливий вираз зник з її обличчя. Тепер вона світилося радістю.

— Думаю, що нам треба привітатися. Ми ж сьогодні ще не бачились, що? — промовив Марченко серйозно. Дівчина кивнула головою і з-під лоба лукаво дивилася на нього. Він поволі наблизився, хвилинку подивився в її великі очі і, раптом обійнявши, міцно поцілував. Люба пригорнулася до нього... Та Іво, видимо, згадав щось. Обережно відхилився від неї і спитав, дивлячись на її руки, унизані персями:

— Пробач, Лю. Я мусів би спершу спитати, чи ти ще не!..

— Негідник! — жартівливо затулила йому долонею рота дівчина. — Як ти міг думати таке?

— Алеж ти сама згадувала про мою смерть, а мертвим мало хто залишається вірним, — виправдувався він.

— Зовсім і не згадувала... — змішалася Люба.

— Так, так, то я помилився, — посміхнувся Іво.

— Але ходи сюди, маленька! Ми ж цілу вічність не бачилися з тобою.

Сівши біля вікна, вони перебивали одне одного, згадуючи минуле, і в очах обох

... спитав, дивлячись на її руки, унизані персями...

світилося кохання. Було зовсім темно, коли вон нарешті, вибалакалися. Іво спустив штору.

— А тепер оповідай, Лю, як ти жила без мене, — промовив він, цокнувши вимикачем. Тепле жовтогаряче світло маленької жарівки залило кімнату.

— Віриш, — почала та щасливим голосом. — Мені майже нічого оповідати. Часто згадувала тебе... і нажила собі воровіг серед тутешніх «денді», бо не реагувала на їхні зальоти. А поза цим робила те, що й раніш. Я думаю, що ти ще пам'ятаєш про мое захоплення музикою та малюванням? Кажуть, що за останній рік я зробила великий поступ...

— А як батько, Лю?...

— Він ще й досі незадоволено морщиться, коли при ньому згадують твоє ім'я, — сумно сказала дівчина.

— Ну, — насмішувато протяг Іво. — Я думаю, що він перестане морщитись, почувши про теперішній стан моїх фінансів. Це ж, здається, був єдиний пункт, на якому розходились наші погляди.

— Іво, любий, але тепер ти оповідай! Де ти був на протязі цих п'ятьох років, що ми не бачились? У нас усі думали, що тебе забито. Ну, кажи ж, кажи, — нетерпляче насідала Люба, термосячи Іво за чуприну.

— Вже кажу, уже, — сміявся Іво, вириваючись. Тільки облиш чуба, бо стану лисий, як твій тато...

Люба теж засміялась. Умостилась вигідно на софі і показала Марченкові місце коло себе.

5.

«Так, мені є що розповісти, — почав Іво Марченко. Не дивуюсь, що в Америці ходили чутки про мою загибель: наш відділ винищено до ноги під Мурманськом. Тільки мені пощастило врятуватися, сховавшись у зруйновану стрільнями хату.

Пересидівши там до ночі, я скинув свій однострій, а натомість убрав якийсь дрантя. В цьому вигляді я вже міг заризикувати вийти із своєї криївки. В душі я співав гімни нашому старому ванькові — ти пам'ятаєш того балакучого слугу, москаля, за те, що він мене навчив колись московської мови. Це знання і врятувало мене.

Пів року я волочився по всій Росії, заробляючи випадковою працею на прожиток. Не скажу, щоб я завжди був ситий, але, як бачиш — не вмер з голоду... Але мені скоро до краю остогидло таке життя і я вирішив перейти кордон.

Це мені досить легко пощастило зробити. Я найнявся дроворубом на лісорозробки в Карелії, вибравши місце якомога ближче до кордону. Уриваючи час від сну, вивчив докладно місцевість, що здалась мені найбільше придатною для моєї мети, і одної темної ночі пробрався до Фінляндії.

Совітські прикордонники помітили мене тільки тоді, коли я був уже поза межою їх влади...

— І ти не боявся тоді? — наївно спитала Люба.

— Та... трохи потерпав, правду кажучи, — признався Іво. Особливо, коли в безсилій люти осипали мене кулями. Але я й тут, — вкотре вже за моє життя? — мав щастя: ні одна куля не зачепила мене. Зате стрілянина наполохала фінів, які після недавніх боїв були насторожі. Мене забрали патрулі, і довелося посидіти під замком, поки командант не освоївся з думкою, що кордон може переходити і чесна людина, а не тільки шпигун чи диверсант.

Вийшовши на волю, я знов мусів дбати про хліб щоденний. Завдяки моїй праці в Карелії, я вже мав деяку вправу, а тому без труднощів прийняли мене на працю до одного з численних тартаків. Спочатку я виконував працю звичайного робітника, пізніше дістав місце наглядча над двигунами. З часом у мене зібралось трохи грошей. Маючи їх, я вже міг скинути з себе те лахміття, що в ньому перейшов кордон, і придбати щось краще.

Привівши себе до більш-менш порядного вигляду, я переїхав до Швеції — ти ж знаєш, що я з дитинства люблю цю країну, начитавшись про неї. Тут я влаштувався вже за фахом на фабриці електроприладдя...

Марченко замовк, чекаючи, поки Люба вигідніше влаштує свою голівку в нього на грядках.

«... За два роки праці мої колеги переконались, що я дечого вартий, як фахівець. До думки інженера Марчіна — пам'ятаєш, так мене охристили ще в «Дженерел Електрік»? — стали прислухатись навіть великі риби з-поміж електротехніків. Одне слово, справи мої йшли якнайкраще. «Ще трохи зароблю, і поїду до моєї малої Лю», — частенько думав я, і ця думка додавала мені енергії».

Марченко, порившись в кишенях, витяг сигару та сірники й запалив. Люба нетерпляче чекала продовження. Він знову заговорив:

«Та раптом усе пішло шкереберть. У фабричній касі забракло грошей, заздрісні колеги вплутали в цю справу й мене, і після судового процесу я мусів заплатити фірмі чималу суму, що майже цілком поглинула мій капітал. Та найгіршим було те, що я втратив свою добру репутацію».

Я опинився на вулиці, безробітний, збокетований. Найкраще, що я міг би зробити в цьому становищі, це виїхати за межі Швеції. Але в мені прокинулася якась упертість, і я не зробив цього.

(Продовження у наступному числі)

ЧУЖА ПРЕСА

ПРО Д. П.

З наближенням підписання мирного договору з Німеччиною і розв'язанням УНРРА проблема втікачів і переміщених осіб привертає до себе увагу громадської думки і світової преси. Як подає «Континенталь Дейлі Ньюз» в числі за 12 лютого, генеральний секретар ОН Трігве Лі надіслав до підготовчої комісії майбутньої міжнародної організації для втікачів, що розпочала в Женеві свої наради, послання, в якому він спонукає делегатів ужити всіх потрібних заходів, щоб ця організація якнайшвидше почала свою діяльність.

Комісія розглянула пропозицію Югославії, ухвалену генеральною асамблеєю ОН, ужити ефективних заходів для виявлення серед втікачів і відокремлення військових злочинців і зрадників.

Делегат Франції де-Розен заявив, що оскільки ця пропозиція була прийнята на сесії ОН в Нью-Йорку, французький уряд дав точні вказівки керівникам своїх військових місій в Німеччині й Австрії для здійснення цього фільтражу. Але де-Розен заважив, що це питання не є справою комісії. Цей погляд, підтриманий делегатами Великобританії і Сполучених Штатів, був остаточно прийнятий зборами. Далі комісія ухвалила просити генерального секретаря ОН закликати держави до прискороного підписання конституції міжнародної організації для втікачів. Для її утворення потрібно зібрати до 30 червня ц.р. щонайменше 15 підписів членів ОН. Досі статут цієї організації погодилися підписати Сполучені Штати, Франція, Великобританія, Домініканська Республіка, Ліберія, Канада, Гондурас, Гватемала, Філіппіни, Голландія і Норвегія.

«Манчестер Гардіан Віклі» за 13. лютого 1947 р. повідомляє, що колишній генеральний директор УНРРА в Німеччині ген. лейтенант Фредерік Морган на сніданку, влаштованому в Лондоні 7. лютого, закликав британський уряд до негайної акції, щоб полегшити долю «бідних, нещасних бездомних, яких називають переміщеними особами, особливо тих, які поневіряються в Німеччині.» Такою акцією мало бути перевезення їх до Англії.

Згадавши балтів, поляків, югославів і українців, що не можуть повернутись на батьківщину, генерал Морган заявив: «Те, що ми люди з заходу досі зробили для цих бездомних, було лише слабим проблеском у темряві безнадійності, в якій вони живуть. І навіть цей проблеск тепер блідне.»

«На загальну думку, — продовжував він далі, — УНРРА себе не виправдала і зокрема в питанні переміщених осіб. Проте цю неспроможність слід закинути не самій УНРРА, але тим, хто створив її не дали сили пропорційної до відповідальності. Швидко й можливе розв'язання проблеми Д.П. бажане з усіх оглядів. Ми в Англії конче потребуємо робочої сили. Вона тут перед нашими дверима в достатній кількості готова й охоча до праці.»

«Те вражіння, що ця робоча сила не має бажаної якості, викликане, — зазначив генерал Морган — численними sensationними повідомленнями про поведінку незначної меншости цих людей, яка звернула на себе увагу, несприятливу й на шкоду її терпеливої більшости. Безсовісні партії зможуть спробувати використати їх для своїх націоналістичних цілей, бо ці люди становлять

національні меншини. Ми вже мали недавно приклади цього. І хоч би тільки через таку можливість ми мусимо швидко розв'язати цю проблему. Якщо цим людям не можна буде відразу дати можливість натуралізуватися (прийняти англійське громадянство), нехай їм дозволять, принаймні, прибути до Англії в їх теперішньому стані.»

Як повідомляє «Нью-Йорк Геральд Трібюн» за 17. лютого ц.р. спеціальні французькі місії шукають серед Д.П. в британській і французькій зонах кваліфікованих робітників, що могли б покрити частину викликаного війною дефіциту робочої сили у Франції. Задовільно розвиваються також переговори з американськими окупаційними чинниками в справі Д.П., що бажали б виїхати на працю до Франції. Американці сприятливо ставляться до всяких плянів, що змогли б полегшити їм проблему Д.П., яка коштує американським платникам податків сто мільйонів доларів на рік. Ці переговори почалися кілька тижнів тому, після того, як французька комуністична партія раптом припинила свою опозицію проти іміграції цих людей, що їх советський Союз вимагає повернути до Балтики, Польщі та Югославії.

Цю зміну ставлення французьких комуністів пояснюють виявленням наміру Сполучених Штатів наполягати на звороті 440 тисяч німецьких військовополонених, що працюють тепер у французькій промисловості та в рільництві. Серед 1.300.000 Д.П. у всіх трьох зонах Німеччини та в Австрії, французький уряд сподівається знайти принаймні 200.000 потенціальних шахтарів, беляя і промислових робітників.

Хоч відсоток фізичних працівників серед Д.П. відносно малий, французька влада

ГЕРБЕРТ ГУБЕР В ЕВРОПІ

Герберт Гувер та генерал-губернатор для Німеччини Д. Клей (фото А. Р.)

сподівається знайти серед інтелігентів людей, що вивчать ремесла, які зроблять їх придатними для французької господарки.

У «Нью-Йорк Геральд Трібюн» за 23. лютого 47. опубліковано важливу для нас замітку. Державний секретар С. Ш. А. Маршал у розмові з представниками жидівського трудового комітету сказав, що він має «спеціальну зацікавленість» мільйоном переміщених осіб у західних зонах Німеччини. В кінці червня УНРРА буде усунена від керівництва таборами Д. П. Цю справу перебере на себе нова інтернаціональна організація для втікачів (ІРО), запропонована 3 місяці тому асамблеєю ОН. Але оформлення цієї організації посувається кволо. Навіть Великобританія, цей чемпіон у справах втікачів, ще не приготувлена підписати конституцію ІРО. Звичайно, знайдеться досить держав, підписи яких уможливають ОН утворити згадану організацію, але ставлення деяких інших націй зменшує надію на успіх всієї справи.

Серед переміщених осіб у Німеччині є представники всіх націй, навіть американці. В кількісному відношенні на першому місці стоять балти, на другому поляки і на третьому жиди. Єдине, що всіх їх об'єднує — це небажання жити під тоталітарним режимом: фашизмом або комунізмом.

Все, що вони просять, це щоб їм дозволили почати нове життя у вільній країні. З подібного матеріалу був утворений Новий Світ (Америка). Звичайно, ця любов до волі сповняє наші серця співчуттям до цих нещасних людей. Це невірно, що всі вони прагнуть переїхати до Америки. Ніхто з жидів не має такого бажання: їхня мета — Палестина, а інші ладні їхати куди завгодно, аби не до деспотичних країн.

Те, що на цих людей дивляться з підозрою, є ознакою морального занепаду. Побойються, що вони можуть виявитися агітаторами, але досвід не дав ніяких ознак того, що агітація є предметом їх торгівлі. Фактом є те, що в цих таборах Д.П. представлені всі можливі фахи і уміння. Нова країна потребує лікарів і дентистів, вона відшукає їх серед цих людей. Коли старій країні бракує робітників і шахтарів, табори є для неї джерелом постачання. І всі вони охочі до праці.

Зрозуміло, якщо їх залишити надто довго без zatrudнення, вони зможуть стати непрацездатними, але ми не думаємо, що таке трапиться з цими впертими і незалежними людьми, що сами керують своїми таборами (як ми це бачили на власні очі), де першим правилом є не терпіти ледарів. Іронією сучасності є те, що Британія й інші країни західної Європи скаржаться на брак робочої сили в той час, як під рукою цей резервуар праці в таборах Д.П.

Спеціальна зацікавленість Сполучених Штатів мусить бути відбита дією відповідно нашим традиціям і потребам. Наша країна, країна вільних людей, де збудовано велику державу на ідеалах, які леліють Д.П. Ця країна потребує деяких родів робочої сили. Ніхто не просить, щоб ми скасували наші обмеження іміграції для розв'язання проблеми Д.П. Але ми могли б так пристосувати квоти, що вони були б повністю використані, і щоб вони охопили Д.П. Президент Трумен висловив свою щирю підтримку кожній поправці, яка дозволить нам приймати 39.000 втікачів щороку.

Було б гарною демонстрацією нашої «спеціальної зацікавленості», коли б ми припинили розглядати проблему втікачів як чисту абстракцію і відкрили б шлях хоч для тієї купки, яку мав на увазі президент».

МІСТО

ЧАСОПИСІВ

Місто появи нашого видання — Авґсбург — одно з найстаріших міст Німеччини. Засноване воно ще римлянами, що прийшли сюди як завойовники десь дев'ятого року по народженні Христа. Авґсбург являє собою взірць німецьких міст; на це вказують певні прикмети його вигляду й розвитку. Цікаво, що Авґсбург був містом появи перших часописів, а засновником їх був славетний купецький рід Фугґерів, що досяг найбільшої могутності десь біля 1500 року. Фугґери провадили торгівлю і на Україні, мавши свою філію також у Варшаві.

Для своєї мережі торговельних об'єднань, що була поширена на всю Європу, Фугґери створили власну інформаційну контору.

Про все, що відбувалося в столицях Європи і певною мірою мало економічне значення, керівники фугґерівських факторій (осідків) повідомляли до централі в Авґсбурзі, щоб керівники торговельної фірми були обізнані з перебігом справ та могли відповідно керувати торгівлею.

Оці спочатку приватні торговельні кореспонденції Фугґерів, що давали їм у конкуренції з іншими фірмами певну перевагу, з часом друкувалися для приятелів Фугґерівської фірми кількома десятками примірників. Крім того, поруч із господарськими повідомленнями щораз більше приділяється місця в цих кореспонденціях і політичним вісткам, бо Фугґери добре розуміли, яка щільна залежність існує між політикою і економікою. Так постали так звані «Фугґерівські часописи», що були фактично першими німецькими часописами, хоч вони й мали обмежений наклад і доступні були лише для певного кола обраних людей.

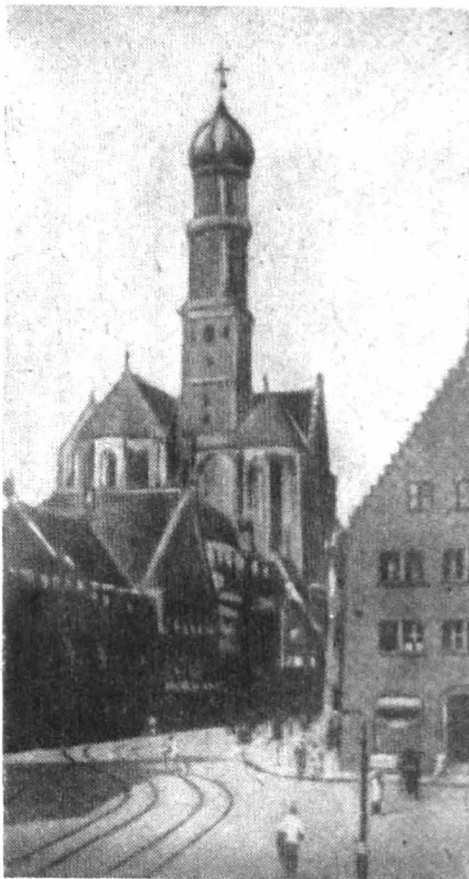
У них повідомлялося про ціни на срібло в Іспанії, про вивіз мануфактури з Англії, про відкриття нових копалень в Тіролі, про стан на китайському шовковому ринку, як також про страту нещасної шотландської королеви Марії Стюарт та про похід великої іспанської армії проти Англії.

Незабаром після цього в Авґсбурзі появилася перша справжня німецька газета «Ордінарі Постцайтунґ», регулярно друкований маленького формату листок, що його вже міг купити кожен, хоч далеко не всі ще розуміли його значення.

І знову ж таки в Авґсбурзі вперше появилось славетне німецьке видавництво «Котта», в якому співпрацювали німецькі поети — клясики: Гете та Шіллер.

Для цього часопису в Авґсбурзі у XVIII ст. вперше в Німеччині створено машинний друк, що наганяв жаху своїм брязкотом машин.

Також і пізніше Авґсбург завжди мав багато добре редагованих часописів, що

Авґсбург. Мільхбєрг і церква Св. Ульріха.

були зліквідовані націонал-соціалізмом для легшого керування й переваги уніфікованої німецької преси.

Доля судила Авґсбургові стати нині одним із центрів розбудови української еміграційної преси та видавничої діяльності. Тут появилися перші українські часописи, книжки, журнали нашої сучасної еміграції — ці прояви непримиренності української визвольної ідеї й боротьби.

А. Г.

КУРІОЗИ ЖИТТЯ

Спортивний кореспондент американської газети повідомляє:

Дружина «Розаріо Централь» програла Буенос-Айрес 2:1. Під час гри глядачі розбирали трибуни і кидали лави й пляшки на грище. По закінченні матчу глядачі притягли суддю під дерево й хотіли його повісити. На щастя поліція своєчасно дізналась і визволила вже зв'язаного невільника. Причиною всього цього, за словами головних винуватців присуду, було небезсторонне суддювання на шкоду дружині «Розаріо».

Змагання будуть переграні.

Джаз грав з усієї сили. Раптом з публіки названо якогось музику байстроюком. Музика стихла.

— Хто смів назвати мого музику байстроюком? — грізно гукнув диригент.

— А хто смів назвати цього байстроюка музикою? — почувся голос із публіки.

Український зимовий спорт

По закінченні в листопаді осіннього сезону копаного м'яча Рада Фізичної Культури спрямувала працю у своїх 34 товариствах на зимовий спорт і вправи в закритих приміщеннях.

В кінці грудня проведено в Міттенвалді зимові спортові гри на першість. Участь узяли 5 чоловічих дружин відбиванки (перше місце зайняла «Січ», Регенсбург), 7 жіночих дружин відбиванки (переміг «Орлик», Берхтесгаден) і 5 дружин кошівки (змагання не докінчені; на 1-ше і 2-ге місця гратимуть ще «Лев» і «Дніпро, Вамберг»).

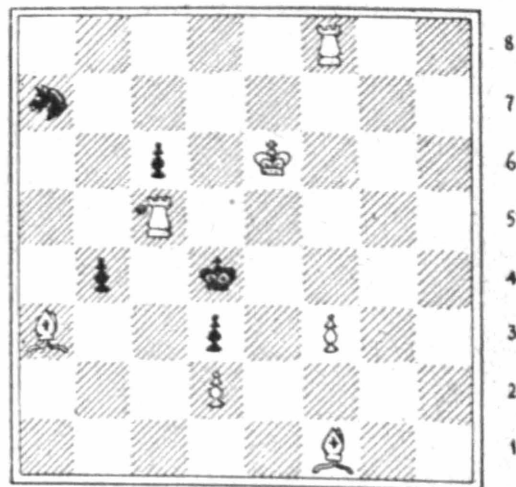
В ланці шахів і настільної сітківки товариства провели внутрішньоклубові турніри, а в січні взяли участь в обласних змаганнях. Першунами в Міжобласних шахах стали області: Мюнхен — «Орлик», Регенсбург — «Січ», Ашаффенбург — «Чорномор'я», Майнц-Кастель.

В ланці настільної сітківки першунами є: Авґсбург — «Чорногора», Мюнхен — «Орлик», Регенсбург — «Січ», Ашаффенбург — «Запоріжжя». Красві дружинові змагання відбулися 23. 2. в Авґсбурзі, а індивідуальні в клябах: змагунів, олдбоїв і жінок по два перших гравців з кожної області відбуються в Ашаффенбурзі 15. і 16. березня.

В ланці лещетарства наші спортовці мають поважні успіхи. В січні в Міттенвалді відбулися курси для завансованих і початківців лещетарів на 41 особу, а 7—9. лютого на гарних теренах Берхтесгадену відбулися красві лещетарські змагання. Участь брали 54 змагуни з 7 товариств, що змагалися в таких, суперництвах: к р у т о б і г під горою Енною на висоті 1250 м. — 36 учасників, переможець Качмар — «Степ», Ділінґен (тривалість 2.01 хвил.); з'їздовий біг на трасі 4 км. — 32 учасники; перше місце — Ціхонь з «Довбуша», Фрайман; скоки — 17 учасників, перше місце Качмар-«Стен» (найдовший скок дав Гарасим 32.); плоский біг на трасі 12 км. — 12 учасників, переможець Купчинський — «КЛК» (тривалість 51, 31 хвил.); плоский біг жінок на трасі 3 км.; перша прийшла Семків — «Лев» (тривалість — 26, 18 хвил.). В норвезькій комбінації (оцінка скоків плоского бігу) переміг Купчинський, друге місце Качмар.

С. К.

ШАХОВА ЗАДАЧА № 1

Білі починають і дають мат за 3 ходи.

— «Мене не обходять твої політичні погляди, йди назад і принеси мені той часопис, що я казав!»

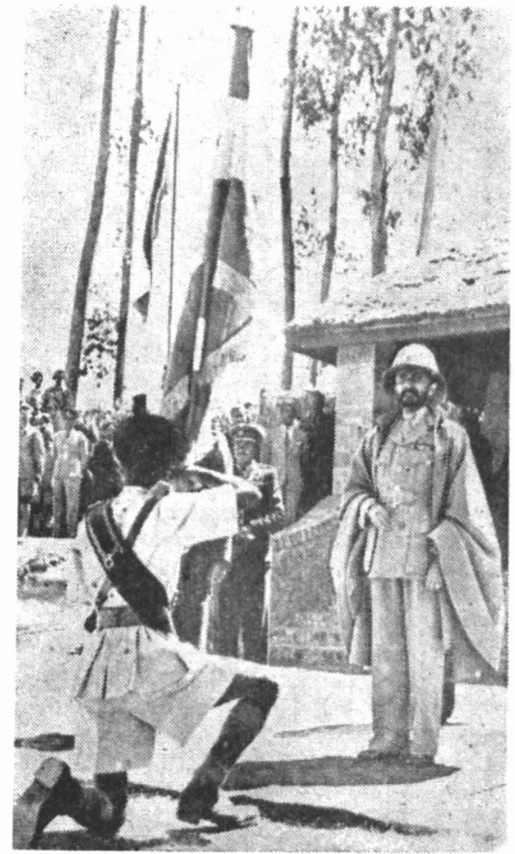
Уряд Канади склав зі Сполученими Штатами Америки військовий пакт, за яким передбачається об'єднання збройних засобів, вишколу й тактики армій обох країн та взаємне відступлення військових баз. Цю подію світова преса розглядає як міжнародний акт першорядної ваги не тільки для американського континенту, але й для загального міжнародного становища. На фото — Голова Канадського уряду, прем'єр-міністр МЕККЕґЗІ-КІНГ при вході до парламенту в Оттаві.

(Фото А. Р.)

Єпископ сербської православної церкви у ЗДНА та Канаді ДІОНІСІЙ просив президента Трумена порвати дипломатичні взаємини в Югославію та розпочати хрестовий похід проти Советського Союзу.

Єпископові Діонісію докоряють за відлучення від церкви багатьох прихильників Тіта в Америці.

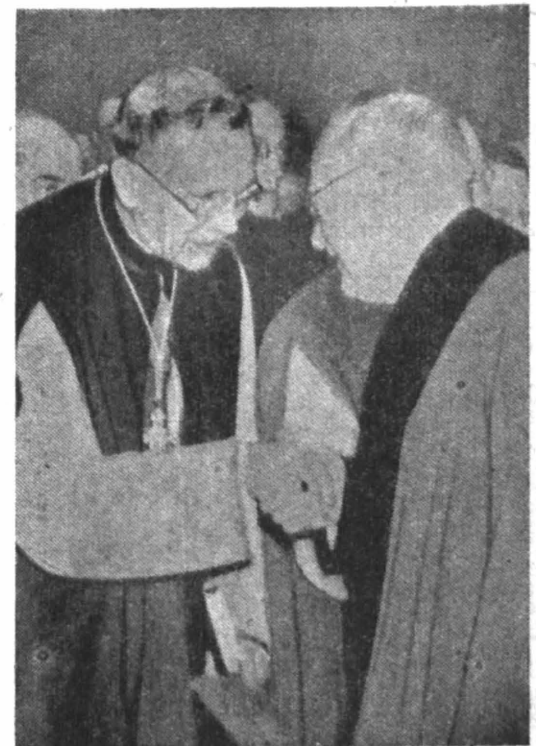
Американський капітал, британські радники і інтернаціональні техніки працюють над відбудовою абесінської держави. Нова армія організується за британськими принципами і під доглядом британської військової місії. Етіопія ставить деякі територіальні вимоги, а саме, повернути примусово відтяти Італією області — Сомалі і Еритрею.

Абесінія прикладає багато зусиль, щоб позбавитися теперішнього стану економічної, політичної і військової відсталості, прямуючи шляхом перебудови цілого життя до рівня європейських цивілізованих країн. Фото показує: новоутворений полк отримує від імператора Хайле Селясіє свій прапор. (Фото Дена)

Комісія, що складається з 11 членів Комісії безпеки О. Н., повинна перевірити сутички на кордонах Греції. Ця комісія прибула на французькому пароплаві до Греції. В Акрополіс Палаці Готелі в Атенах відбулося засідання. Комісія об'їздила кордони Греції, Албанії, Югославії, щоб особисто перевірити стан на місцях.

На фото голова делегації Великобританії Р. В. Віндле (ліворуч) і А. А. Лавріщев-керівник советської делегації. (Фото А. Р.)

Представник Советського Союзу Вишинський смиренно вітається в Нью-Йорку з священником. У Москві п'ять українських єпископів засуджено до в'язниці.